

Integration

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns 15 reservationer (M, SD, C, V, L).

Behandlade förslag

60 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Mottagande och insatser under asyltiden.....	6
Insatser inom etableringsuppdraget	9
Nyanlända invandrares kompetens	19
Samhällsinformation	22
Reservationer	25
1. Mottagande och insatser under asyltiden, punkt 1 (SD)	25
2. Mottagande och insatser under asyltiden, punkt 1 (C).....	26
3. Mottagande och insatser under asyltiden, punkt 1 (V)	27
4. Insatser inom etableringsuppdraget, punkt 2 (M)	28
5. Insatser inom etableringsuppdraget, punkt 2 (SD)	30
6. Insatser inom etableringsuppdraget, punkt 2 (C).....	31
7. Insatser inom etableringsuppdraget, punkt 2 (V).....	32
8. Insatser inom etableringsuppdraget, punkt 2 (L)	35
9. Nyanlända invandrares kompetens, punkt 3 (C).....	37
10. Nyanlända invandrares kompetens, punkt 3 (V).....	38
11. Nyanlända invandrares kompetens, punkt 3 (L)	39
12. Samhällsinformation, punkt 4 (M)	40
13. Samhällsinformation, punkt 4 (C)	41
14. Samhällsinformation, punkt 4 (V)	42
15. Samhällsinformation, punkt 4 (L).....	43
Särskilda yttranden	44
1. Mottagande och insatser under asyltiden, punkt 1 (M).....	44
2. Mottagande och insatser under asyltiden, punkt 1 (L).....	44
3. Mottagande och insatser under asyltiden, punkt 1 (KD)	44
4. Insatser inom etableringsuppdraget, punkt 2 (L)	45
5. Insatser inom etableringsuppdraget, punkt 2 (KD).....	45
6. Nyanlända invandrares kompetens, punkt 3 (M).....	46
7. Nyanlända invandrares kompetens, punkt 3 (SD)	46
8. Nyanlända invandrares kompetens, punkt 3 (KD).....	47
9. Samhällsinformation, punkt 4 (SD)	47
10. Samhällsinformation, punkt 4 (KD)	47
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	48
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	48

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Mottagande och insatser under asyltiden

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:1316 av Maria Ferm (MP),

2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 14 och 36,

2016/17:2907 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD),

2016/17:2973 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkandena 1, 2 och 38 samt

2016/17:3409 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 18.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (C)

Reservation 3 (V)

2. Insatser inom etableringsuppdraget

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:295 av Amir Adan (M),

2016/17:830 av Michael Svensson (M),

2016/17:1068 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 6, 12, 14 och 16,

2016/17:1624 av Johan Andersson m.fl. (S),

2016/17:1635 av Sara Karlsson m.fl. (S) yrkandena 1, 3 och 6,

2016/17:1642 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) yrkande 7,

2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1, 3, 10, 19, 20, 22 och 23,

2016/17:2511 av Sven-Olof Sällström och Magnus Persson (båda SD) yrkande 14,

2016/17:2513 av Fredrik Eriksson (SD),

2016/17:2880 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M),

2016/17:2973 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkandena 4, 14, 40 och 41,

2016/17:3003 av Per Åsling och Solveig Zander (båda C),

2016/17:3078 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkandena 13 och 14,

2016/17:3128 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 21 och 22,

2016/17:3344 av Sofia Fölster (M) yrkandena 1 och 3 samt

2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkandena 7, 16 och 26.

Reservation 4 (M)

Reservation 5 (SD)

Reservation 6 (C)

Reservation 7 (V)

Reservation 8 (L)

3. Nyanlända invandrares kompetens

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:1068 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 3 och 4,

2016/17:1635 av Sara Karlsson m.fl. (S) yrkande 2,

2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 24 och
 2016/17:2973 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkandena 11, 15, 16, 22 och
 23.

Reservation 9 (C)

Reservation 10 (V)

Reservation 11 (L)

4. Samhällsinformation

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:351 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 3,

2016/17:1079 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21,

2016/17:1243 av Lotta Olsson (M),

2016/17:2041 av Stefan Jakobsson (SD),

2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 21,

2016/17:3078 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkandena 19 och 29,

2016/17:3288 av Andreas Norlén m.fl. (M) yrkande 2 och

2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 8.

Reservation 12 (M)

Reservation 13 (C)

Reservation 14 (V)

Reservation 15 (L)

Stockholm den 23 februari 2017

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Raimo Pärssinen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Raimo Pärssinen (S), Elisabeth Svantesson (M), Annelie Karlsson (S), Katarina Brännström (M), Ann-Christin Ahlberg (S), Sven-Olof Sällström (SD), Niklas Wykman (M), Patrik Björck (S), Annika Qarlsson (C), Marco Venegas (MP), Eva-Lena Jansson (S), Magnus Persson (SD), Fredrik Malm (L), Désirée Pethrus (KD), Helén Pettersson i Umeå (S), Erik Andersson (M) och Christina Høj Larsen (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 60 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2016/17. En förteckning över förslagen finns i bilagan.

Under budgetberedningen hösten 2016 har information med bäring på detta ärende lämnats till utskottet av

- Arbetsförmedlingen genom generaldirektör Mikael Sjöberg
- Statistiska centralbyrån genom enhetschef Magnus Sjöström.

Utskottets överväganden

Mottagande och insatser under asyltiden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

Jämför reservationerna 1 (SD), 2 (C) och 3 (V) samt särskilda yttrandena 1 (M), 2 (L) och 3 (KD).

Motionerna

I partimotion 2016/17:3409 av Jimmie Åkesson m.fl. betonar Sverigedemokraterna att ett ansvarsfullt flyktingmottagande måste utgå från om det finns möjligheter att välkomna nya personer in i samhället. För detta krävs bl.a. en balanserad arbetsmarknad och en befolkning som vill och känner sig redo att ta emot de nyanlända. Partiet vill därför återgå till ett frivilligt flyktingmottagande i kommuner samt i fortsättningen värna enskilda kommuners självbestämmanderätt gällande flyktingmottagande genom avtal med Migrationsverket (yrkande 18).

I motion 2016/17:2973 av Johanna Jönsson m.fl. betonar Centerpartiet vikten av öppenhet mot omvärlden och att alla som tas emot i Sverige ska kunna bli en del av samhället på ett snabbt och effektivt sätt (yrkande 1). Partiet konstaterar att utmaningarna är stora och mot bakgrund av mottagningssystemets långa handläggningstider, den tudelade arbetsmarknaden och svårigheterna att få tag i en bostad finns det behov av genomgripande reformer (yrkande 2). Samtidigt som antalet deltagare i etableringsuppdraget och kostnaderna väntas öka kraftigt de närmsta åren har etableringsreformen enligt Centerpartiet misslyckats med att nå upp till önskade resultat. Ansvaret för mottagandet bör därför flyttas tillbaka till kommunerna. Kostnaderna för nyanlända invandrare ska dock även fortsättningsvis täckas av staten (yrkande 38).

I partimotion 2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. argumenterar Vänsterpartiet för att arbetet med att inkludera nyanlända i samhället måste inledas direkt efter ankomsten till Sverige. För att stärka asylsökandes möjligheter att arbeta under asyltiden bör de kunna skriva in sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen och därmed få tillträde till de tjänster och det stöd som andra som söker jobb får (yrkande 14).

Enligt Vänsterpartiet i samma partimotion ska mottagandet ha en tydlig nationell styrning, men själva genomförandet av introduktionen bör kommunerna ansvara för, eftersom det är där de nyanlända ska bo, arbeta och bygga sig en framtid. Det kommunala åtagandet bör regleras i en särskild förordning, där det bl.a. bör framgå att kommunen är skyldig att behandla alla lika oavsett ekonomisk ställning (yrkande 36).

I motion 2016/17:1316 uppmärksammar Maria Ferm (MP) arrangemanget National Welcoming Week som genomfördes i USA i syftet att lyfta fram vad flyktingar och immigranter bidrar med och visa goda exempel på hur ett mer välkomnande samhälle kan skapas. Motionären föreslår att något liknande, en årlig välkomstvecka för flyktingar, införs i Sverige.

I motion 2016/17:2907 anser Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD) att de destruktiva omständigheter som gav regeringen anledning att föreslå den s.k. bosättningslagen inte längre råder. Eftersom föråldrad lagstiftning enligt motionärerna så snart som möjligt bör upphöra föreslår man att nämnda lag avskaffas senast nästa riksmöte.

Fredrik Eriksson (SD) anser i motion 2016/17:2513 att de statliga ersättningarna till kommunerna för att ta emot nyanlända och till asylsökande ungdomar bör avskaffas.

Utskottets ställningstagande

Flyktingsituationen i Sverige, särskilt med den snabba och dramatiska ökningen av antalet personer som sökte sig till Sverige andra halvåret 2015, har inneburit och innebär fortfarande stora utmaningar för det svenska samhället. Mottagande och etablering spänner över flera olika politikområden, och enligt utskottet är behovet stort av samordning mellan berörda områden för att skapa nödvändiga förutsättningar för en effektiv etablering. Mycket har gjorts, samtidigt som det finns behov av fler reformer t.ex. när det gäller bostadsförsörjningen, skolan och effektivisering av etableringsuppdraget. Vi behöver fortsätta arbeta för att höja kapaciteten inom mottagandet och förbättra etableringen för att vara bättre rustade som samhälle både för tider när det kommer många och tider när det kommer få asylsökande. Att ta till vara nyanländas erfarenheter och kompetenser, och samtidigt skapa vägar in på arbetsmarknaden, är en av vår tids stora möjligheter.

Yrkanden om en förändring av kommunernas ansvar för mottagandet finns i motioner av Centerpartiet och Vänsterpartiet. Sverigedemokraterna för sin del vill att kommunernas ansvar ska vara helt frivilligt. Utskottet delar till att börja med inte Sverigedemokraternas uppfattning om vad som är ett ansvarsfullt mottagande. Det sätt på vilket partiet hänvisar till påstått hindrande omständigheter som arbetsmarknadsläget och folkviljan framstår för utskottet mest som en förevändning att ta emot så få människor som möjligt. Den anvisningslag för bosättning som trädde i kraft den 1 mars 2016 kommer enligt utskottet förhoppningsvis att leda till en jämnare fördelning av nyanlända mellan landets kommuner, och till att kommuner som har goda förutsättningar för etablering tar emot nyanlända i större utsträckning än tidigare. Från den 1 januari 2017 gäller också att Migrationsverket är ansvarig myndighet för anvisning om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning. Utskottet vill understryka att mottagandet av nyanlända invandrare måste vara ett gemensamt ansvar för alla Sveriges kommuner. Det är inte

rimligt att enbart vissa kommuner tar ett stort ansvar så som var fallet tidigare, något som också gav ett totalt sett otillräckligt mottagande.

Ett jämnare mottagande är också av betydelse för att motverka social och etnisk boendesegregation. I sammanhanget bör man även uppmärksamma det uppdrag som en särskild utredare fått att föreslå åtgärder för att skapa ett sammanhållet system för mottagande och bosättning av asylsökande, nyanlända samt ensamkommande barn (dir. 2015:107). Utredningen har fått förlängd tid för hela uppdraget som ska slutredovisas senast den 31 oktober 2017. Utskottet ser fram emot att ta del av utredningens förslag.

Den tid som den enskilde befinner sig i asylprocessen är viktig att ta till vara, och arbetet med att inkludera nyanlända i samhället måste inledas så tidigt som möjligt. I detta avseende kan utskottet instämma i vad som sägs i Vänsterpartiets partimotion och vill här påminna om att utskottet vid höstens budgetbehandling ställde sig bakom regeringens förslag om en förstärkning av medlen för tidiga insatser under asyltiden. Som utskottet framhållit många gånger tidigare är arbete en avgörande faktor för en lyckad etablering i Sverige. Asylsökande som efter beslut av Migrationsverket är undantagna från kravet på arbetstillstånd (AT-UND) har rätt att arbeta i Sverige och har därmed också rätt att skriva in sig som arbetsökande hos Arbetsförmedlingen, där ett grundläggande stöd kan ges, t.ex. översättning av utbildningsdokumentation. Det är viktigt att fler asylsökande får rätt att arbeta och att hinder för asylsökandes möjligheter att arbeta undanröjs. Detta bereds inom Regeringskansliet, inklusive möjligheten att ta del av tjänster hos Arbetsförmedlingen och en översyn av reglerna kring AT-UND.

Det bör i sammanhanget uppmärksammas att Skatteverket på uppdrag av regeringen kommit med förslag som innebär att Migrationsverket ges möjlighet att rekvidrera s.k. samordningsnummer för samtliga asylsökande. De förändrade reglerna, som träder i kraft den 1 juli 2017, kommer antagligen att väsentligt underlätta Arbetsförmedlingens arbete med asylsökande.

Sammantaget anser utskottet att regeringen för en politik som skapar bästa möjliga förutsättningar för att ta emot nyanlända invandrare, samtidigt som det pågår ett aktivt arbete med att identifiera ytterligare relevanta åtgärder. I övrigt ser utskottet ingen anledning att uttala sig om ansvarsfördelningen mellan staten och kommunerna eller om förändrade uppgifter för aktörer inblandade i mottagandet av de nyanlända invandrarna i linje med vad som föreslås av Centerpartiet och Vänsterpartiet. Utskottet finner alltså inte skäl att föreslå något initiativ från riksdagens sida. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Insatser inom etableringsuppdraget

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

Jämför reservationerna 4 (M), 5 (SD), 6 (C), 7 (V) och 8 (L) samt särskilda yttrandena 4 (L) och 5 (KD).

Motionerna

I partimotion 2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. konstaterar Moderaterna att språket är vägen in i samhället och att utan språkkunskaper är det näst intill omöjligt att få ett jobb. För dem som saknar jobb och egen försörjning bör därför tydliga krav på ansträngningar för att lära sig svenska vara en central del i prövningen inför ett permanent uppehållstillstånd (yrkande 7). För att uppnå bättre kvalitet och kontinuitet inom etableringsuppdraget föreslår Moderaterna också att full etableringsersättning villkoras mot att den som har en etableringsplan blir kvar i den kommun som han eller hon har anvisats eller själv har valt (yrkande 16).

I samma partimotion påpekar Moderaterna att det inom asylprocessen och etableringsuppdraget inte sällan är så att mannen särbehandlas, det är han som är normen och på olika sätt kommer i fokus för myndigheternas åtgärder. Partiet anser att detta ger en felaktig bild av vad Sverige står för och menar att det är regeringens ansvar att säkerställa att kvinnor och män behandlas lika av myndigheterna (yrkande 26). Ett liknande förslag finns i motion 2016/17:3078 av Elisabeth Svantesson m.fl. där Moderaterna uppmärksammar bristande jämställdhet när det gäller de etableringsinsatser som erbjuds av Arbetsförmedlingen (yrkande 14). Att skapa förutsättningar för att öka deltagandet på arbetsmarknaden bland utrikes födda kvinnor är enligt Moderaterna i samma motion centralt för integrationen (yrkande 13).

I motion 2016/17:2511 av Sven-Olof Sällström och Magnus Persson anför Sverigedemokraterna att konsekvensen av instegsjobben, som innebär att arbetsgivare som anställer nyanlända invandrare får lönekostnaden subventionerad upp till 80 procent, blir att svenska medborgare diskrimineras. Partiet vill därför slopa instegsjobben (yrkande 14).

I motion 2016/17:2973 av Johanna Jönsson m.fl. anför Centerpartiet att etableringsreformen inte har uppnått önskade resultat. Partiet föreslår därför att ansvaret för etablering flyttas tillbaka till kommunerna (yrkande 4). Kostnaderna för nyanlända invandrare ska dock även fortsättningsvis täckas av staten. Partiet uppmärksammar också att ersättningssystemen behöver ses över ur ett integrations- och etableringsperspektiv. Vad som avses är bl.a. en reformering av föräldrapenningen för att sänka kostnader och gynna föräldrarnas etablering på arbetsmarknaden (yrkande 14).

I samma motion skriver Centerpartiet också att möjligheterna för civilsamhället att bidra till integration och ökad delaktighet i samhället måste

förbättras (yrkande 41). Det offentliga behöver bl.a. bli bättre på att bjuda in till samtal och samverkan samt på att göra sina lokaler tillgänglig för föreningslivet på tider som annars är outnyttjade. Centerpartiet vill även se över hur föreningar och frivilliga nätverk kan utveckla nya sätt att erbjuda en väg in i samhället för nyanlända (yrkande 40).

Vänsterpartiet konstaterar i partimotion 2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. att utvecklingsprogrammet Jämställdhetsintegrering i myndigheter (JiM) genom sin granskning har visat att det finns stora förbättringsbehov inom bl.a. Arbetsförmedlingen och Migrationsverket. Partiet välkomnar att man har förändrat patriarkala strukturer i myndighetsutövningen och föreslår att JiM får i uppdrag att jämställdhetsintegrera hela mottagande- och etableringsprocessen (yrkande 1).

I samma partimotion påtalar Vänsterpartiet att enligt de nuvarande reglerna har personer som får uppehållstillstånd genom anknytning inte rätt till introduktion om de inte kommer till Sverige inom två år efter det att anknytningspersonen fått uppehållstillstånd. Samma situation gäller för dem som fått uppehållstillstånd p.g.a. anknytning till en svensk medborgare. Vänsterpartiet föreslår att etableringslagen ändras så att den omfattar alla som får uppehållstillstånd genom anhöriginvandring (yrkande 3).

Dessutom hänvisar Vänsterpartiet till LO-rapporten I skuggan av hög arbetslöshet – om flykting- och anhöriginvandrares arbetsmarknadsetablering som beskriver hur stereotypa föreställningar om nyanlända kan prägla arbetsförmedlarens bemötande och därmed riskera att påverka matchning och förmedling av etableringsinsatser på ett ofördelaktigt sätt. För att motverka diskriminering bland arbetsgivare och arbetsförmedlare krävs det enligt partiet en kunskapssatsning riktad till Arbetsförmedlingen om gruppen asylsökande (yrkande 19).

Vänsterpartiet uppmärksammar i sin partimotion att omställningsorganisationerna har visat sig vara framgångsrika när det gäller att ta arbetssökande vidare till nästa relevanta jobb. Vänsterpartiet menar att det här finns en potential som bör tas till vara och föreslår att omställningsorganisationernas uppdrag omformuleras så att det också omfattar nyanlända (yrkande 20).

Med stöd i granskningsrapporter från Riksrevisionen drar Vänsterpartiet slutsatsen att den nuvarande utformningen av etableringsuppdraget innebär en risk för att Arbetsförmedlingen i sitt arbete prioriterar kortsiktiga åtgärder i stället för långsiktiga. Därför bör man utreda om det går att ta bort 24-månadersgränsen för etableringsinsatser (yrkande 22). I sammanhanget konstateras också att de begränsade möjligheter som nu gäller för att få uppehållstillstånd i Sverige innebär att etableringsinsatserna kortas ned ytterligare, eftersom de inte får vara längre än uppehållstillstånden. Mot denna bakgrund föreslår partiet att etableringsinsatser som sträcker sig längre än uppehållstillstånden bör tillåtas (yrkande 23).

I samma partimotion uppmärksammar Vänsterpartiet vikten av att tidigt kartlägga nyanländas hälsotillstånd och prestationsförmåga och anpassa

insatserna därefter. Vänsterpartiet hänvisar till att Röda korset i samarbete med Arbetsförmedlingen, Länsstyrelsen i Skåne, ett antal kommuner och civilsamhället drivit projektet Premo – Integrerad preventionsmodell för psykosocialt stöd – där man arbetat just på detta sätt. I Uppsala finns ett liknande projekt under namnet Inspira. Vänsterpartiet föreslår att projekten Premo och Inspira ska fungera som modeller för hela landet (yrkande 10).

I partimotion 2016/17:1068 av Jan Björklund m.fl. menar Liberalerna att det behövs fler praktikplatser och att den nuvarande begränsningen till sex månaders praktik är för kort tid för att bli anställningsbar, särskilt för den som har bristande språkkunskaper. Det behöver därför bli möjligt att anordna praktikplatser som löper under ett år (yrkande 6).

Liberalerna skriver i samma partimotion att kraven på att delta i etableringsinsatser, t.ex. i svenskundervisning och samhällsorientering, måste göras tydligare, liksom kopplingen som enligt gällande regler finns mellan deltagande i etableringsinsatser och rätten att få ersättning (yrkande 12).

Liberalerna betonar att det civila samhällets engagemang är ett omistligt komplement till det offentliga insatser, och det bidrar till fler vägar in i det svenska samhället för nyanlända. Partiet anser att det är rimligt att det offentliga bidrar med finansiellt stöd till sådan verksamhet, samtidigt som det måste göras en tydligare granskning i samband med bidragsgivning, bl.a. för att undvika att skattemedel går till organisationer som motverkar jämställdhet och demokratiska principer (yrkande 16).

Liberalerna lyfter också fram att alltför många utrikes födda kvinnor, särskilt de som kommer som asylsökande eller är anhöriginvandrare, står utan jobb och är beroende av antingen samhällets ekonomiska stöd eller sin makes. Fler insatser behövs därför för att öka utrikes födda kvinnors deltagande på arbetsmarknaden. Partiet anser att kvinnor och män måste mötas av samma förväntningar och krav på att jobba och få en egen lön att leva på (yrkande 14).

Förslag på insatser för att på olika sätt påverka nyanlända invandrades etablering finns också i ett antal enskilda motioner. Yilmaz Kerimo m.fl. (S) framhåller i motion 2016/17:1642 behovet av en politik som stärker den sociala sammanhållningen i en växande Stockholmsregion, bl.a. för att överbygga skillnaderna i livschanser mellan utrikes och inrikes födda (yrkande 7).

I motion 2016/17:1635 anger Sara Karlsson m.fl. (S) att utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden är en särskild utmaning. Därför behövs det en genomlysning av Arbetsförmedlingens olika stöd och insatser samt en strategi för att se till att dessa i större utsträckning kommer nyanlända kvinnor till del (yrkande 6). Eftersom språket är en av nycklarna för att kunna ta sig in på arbetsmarknaden förslår motionärerna också att det ska bli möjligt att läsa svenska för invandrare (sfi) redan under asylprocessen (yrkande 1). För att åstadkomma en effektivare och långsiktig etableringsprocess är det viktigt att fortsätta arbetet med myndighetssamverkan (yrkande 3).

För att snabbt förbättra integrationen i hela landet föreslår Johan Andersson m.fl. (S) i motion 2016/17:1624 att Östergötland blir försökslän för ett nytt arbetssätt när det gäller introduktion av nyanlända på arbetsmarknaden.

Ewa Thalén Finné m.fl. (M) anför i motion 2016/17:2880 att det krävs ett regelverk som ser bortom omhändertagandeperspektivet och därmed inte motverkar syftet med integrering för att åstadkomma en förbättrad integration och ett bättre mottagande av barn och ungdomar.

Michael Svensson (M) påtalar i motion 2016/17:830 bristen på kontakter är det största hindret för invandrade akademiker att få en anställning som motsvarar deras utbildning. Ett sätt att underlätta etableringen skulle kunna vara att Arbetsförmedlingen startar nätverk med akademiker som redan är förankrade på arbetsmarknaden.

För att fler nyanlända ska komma in på arbetsmarknaden föreslår Amir Adan (M) i motion 2016/17:295 att det ska vara möjligt att studera på masternivå med bibehållen ersättning från Arbetsförmedlingen eller kommunen.

I motion 2016/17:3128 anser Lars Hjalmered m.fl. (M) att staten bör söka en fördjupad samverkan med civilsamhällets aktörer för att skapa fler och enklare vägar till egenföretagande för utrikes födda och nyanlända. Bland annat bör man utarbeta en modell där företagare fungerar som mentorer för att utveckla nyanlända i deras entreprenörskap (yrkande 21). Motionärerna påpekar att för många som av olika anledningar inte är beredda att starta egen firma, är egenanställning en möjlighet att snabbt komma i arbete och pröva entreprenörskap (yrkande 22).

För att Sverige även fortsättningsvis ska kunna vara ett öppet land dit människor som vill skapa sig en bättre tillvaro kan flytta anser Sofia Fölster (M) i motion 2016/17:3344 att kostnaderna för flyktingmottagandet måste bli betydligt lägre. Det behövs ett nytt samhällskontrakt som innebär att vissa välfärdstjänster för nyanlända villkoras mot egen försörjning (yrkande 1). För att ytterligare sänka kostnaderna för mottagandet föreslås att nyanlända ska finansiera sina egna offentliga migrations- och integrationskostnader, t.ex. för flyktingboende och undervisning, med lån motsvarande systemet för studielån (yrkande 3).

Mot bakgrund av den stora skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda kvinnor och för att öka möjligheten att komma in på arbetsmarknaden föreslår Per Åsling och Solveig Zander (båda C) i motion 2016/17:3003 bl.a. en utvidgning av de arbetsförberedande etableringsinsatserna så att de omfattar fler anhöriginvandrare.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet slå vakt om den grundläggande samsynen över partigränserna om behovet av att åstadkomma ett fungerande mottagande och en effektiv etablering av nyanlända invandrare. Sverigedemokraterna är här det parti som skiljer ut sig när de ifrågasätter värdet av invandring och

motsätter sig etableringsinsatser värda namnet. För partiet räcker det inte ens med en starkt begränsad invandring utan man förespråkar också återvandring, dvs. att personer på olika sätt ska förmås återvända till sina gamla hemländer. Detta är ett synsätt som utskottet tydligt tar avstånd ifrån. Sverige ska fortsätta vara ett land som tar ett stort ansvar för flyktingmottagandet. Liksom många gånger tidigare vill utskottet i stället framhålla den potential och möjlighet att investera i framtiden som migrationen innebär. Detta görs bl.a. genom att tillhandahålla verktyg så att de nyanlända snabbt kan etablera sig och bidra till det svenska samhället och den framtid som är vår gemensamma.

Med detta sagt vill utskottet samtidigt betona att etableringsuppdraget ständigt behöver anpassas efter nya förutsättningar och att de insatser som erbjuds måste vara väl anpassade efter målgruppens förutsättningar och behov. Utskottet välkomnar därför det förslag om ett nytt regelverk för nyanlända invandrades etablering i arbets- och samhällslivet som nu bereds inom Regeringskansliet (Ds 2016:35). En utgångspunkt i arbetet med detta förslag har enligt promemorian varit att regeringen och Arbetsförmedlingen vid behov ska kunna anpassa verksamheten i etableringsuppdraget efter ändrade förutsättningar. En annan utgångspunkt har varit att göra regleringen av nyanländas etablering mer lik det arbetsmarknadspolitiska regelverket i övrigt. Enligt förslaget ska ansvaret för etableringen, dvs. det statliga åtagandet för att nyanlända erbjuds etableringsinsatser, regleras i lag. Bedömningen är att bestämmelser om etableringsinsatsernas innehåll och individuella sättningar för nyanlända ska regleras på förordningsnivå. I förslaget anges vidare ett antal enligt utskottet viktiga utgångspunkter för det fortsatta arbetet på förordningsnivå. Anpassningen till det generella arbetsmarknadspolitiska regelverket innebär bl.a. att inslaget av rättighetslagstiftning utgår; rättigheten till en etableringsplan tas bort och ersätts med en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt etableringsprogram. Den innebär även att nyanlända, liksom övriga arbetssökande, bör få en individuell handlingsplan upprättad. Anpassningen innebär också att ett åtgärdssystem bör införas för nyanlända motsvarande det som i dag gäller för övriga arbetssökande som har aktivitetsstöd, utvecklingsersättning eller arbetslöshetsersättning.

Utskottet förväntar sig att de i promemorian förslagna förändringarna i regelverket ska innebära ökade möjligheter för Arbetsförmedlingen att anpassa etableringsinsatserna till varje individs behov både på lång och på kort sikt. För att målet om en effektiv arbetsmarknadsetablering ska uppnås är det enligt utskottet också viktigt att nyanländas rätt till etableringsersättning enligt förslaget bör vara villkorad av ett aktivt deltagande i insatserna på samma sätt som för övriga programdeltagare. Avslutningsvis instämmer utskottet i vad som sägs i promemorian om att en liknande behandling av arbetssökande oavsett om de är nyanlända eller inte ger en ökad legitimitet för systemet i sin helhet.

Med anledning av Centerpartiets förslag om att flytta tillbaka mottagandansvaret till kommunerna noterar utskottet att enligt regeringens promemoria bör det statliga ansvaret för etableringsinsatser, samordning av insatser och

individförsörjning i princip bestå på det sätt som gäller i dag. Utskottet har ingen annan uppfattning.

Utskottet håller visserligen med Moderaterna om att för en nyanländ är språket avgörande för att ta sig in i det svenska samhället och etablera sig på arbetsmarknaden och om att det är viktigt att undervisning kommer igång tidigt. Det är därför välkommet att regeringen gör en rad satsningar med detta syfte, bl.a. Svenska från dag ett som ger asylsökande och vissa nyanlända möjlighet att lära sig svenska, och utskottet finner inte skäl att föreslå något initiativ från riksdagens sida med anledning av förslaget om krav på ansträngningar för att lära sig svenska språket.

Sverigedemokraterna tycks vara allmänt kritiska till etableringsåtgärder, och här är det särskilt instegsjobben som enligt partiet inte har någon effekt och dessutom innebär en diskriminering av arbetssökande av svensk härkomst. Utskottet för sin del är av uppfattningen att instegsjobben är en av de insatser som kan bidra till nyanländas arbetsmarknadsetablering. Dessutom bör det uppmärksammas att det inom ramen för instegsjobb numera är möjligt att studera svenska som andraspråk eller yrkessvenska, dvs. instegsjobb kan numera kombineras med fler utbildningar än tidigare, vilket torde effektivisera etableringen ytterligare. Utskottet anser emellertid att det är ett problem att insatsen, bl.a. till följd av att den trängs ut av nystartsjobben, inte utnyttjas i någon större utsträckning. Det är därför välkommet att regeringen för närvarande gör en översyn av de subventionerade anställningarna. Syftet med översynen är enligt regeringen att regelverket ska bli mer överskådligt genom en förändrad utformning och harmonisering av stöden i de delar där det bedöms som möjligt och effektivt.

Moderaterna, Vänsterpartiet och Liberalerna har alla var för sig motioner om olika aspekter av jämställdhet när det gäller myndighetsutövning m.m. kopplat till nyanländas etablering. Moderaterna pekar på förhållandet att det inom etableringsuppdraget ofta är så att mannen hamnar i fokus för myndigheternas åtgärder. Vänsterpartiet uttrycker det som att det finns patriarkala strukturer inom myndighetsutövningen. Det är sedan tidigare känt att män i större utsträckning än kvinnor tar del av bl.a. de subventionerade anställningarna. Utskottet är medvetet om att detta är ett problem och att denna ojämställdhet till viss del gäller även övriga arbetsmarknadspolitiska insatser. I den ovan nämnda översynen av de subventionerade anställningar kommer regeringen bl.a. att överväga om stöden kan utformas så att kvinnors möjlighet att ta del av dem förbättras, vilket utskottet välkomnar. Det bör vidare noteras att Arbetsförmedlingens generaldirektör inför utskottets varit tydlig med att man är medveten om problemet och har förändrat bemötandet av nyanlända invandrare, t.ex. genom att på ett annat sätt än tidigare ifrågasätta normen att kvinnor ska ta ett större ansvar för hem och barn. Utskottet utgår i från att dessa föresatser också efterlevs. Utskottet ställer sig positivt till att vid behov vidta fler åtgärder för ökad jämställdhet inom etableringsuppdraget och följer frågan noga.

Det är en självklarhet att kvinnor och män ska behandlas lika av myndigheterna och att kvinnor och män måste mötas av samma förväntningar och krav på att jobba och få en egen lön att leva på. Utskottet välkomnar därför att regeringen har förstärkt jämställdhetsperspektivet även i fråga om myndighetsstyrningen. Arbetet med utvecklingsprogrammet för jämställdhetsintegrering i myndigheter (JiM) har utökats från 41 myndigheter till att omfatta 59 myndigheter samt Folkbildningsrådet.

Utskottet instämmer i vikten av detta arbete och noterar att Arbetsförmedlingen liksom flertalet av de berörda myndigheterna tagit fram en handlingsplan för hur verksamheten ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen. Enligt den utvärdering som gjorts av Nationella sekretariatet för genusforskning vid Göteborgs universitet hör, förutom framtagande av handlingsplaner för respektive myndighet, utbildningsinsatser samt kartläggning och analys till de vanligaste aktiviteterna. Några av de utmaningar som nämns är att myndigheterna har svårt att formulera användbara resultat- och effektmål och att se hur jämställdhet är relevant i den egna verksamheten. Samtidigt som utskottet vill understryka värdet av arbetet med JiM ska det påpekas att detta inte ersätter den mer långsiktiga styrning som bör ske genom myndigheternas instruktioner. Utskottet konstaterar att regeringen i skrivelse 2016/17:10 Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid anger att erfarenheter från JiM kommer att kunna vara vägledande i det arbete med att analysera och utforma verksamhetsanpassade uppgifter om jämställdhet i myndigheternas instruktioner som kommer att genomföras under mandatperioden. Utskottet kommer med intresse att följa detta arbete.

För att förbättra integrationen är det enligt utskottet avgörande att skapa förutsättningar för att öka deltagandet på arbetsmarknaden bland utrikes födda, och särskilt utrikes födda kvinnor. I detta avseende kan utskottet bara instämma i de intentioner som uttrycks i motioner av Moderaterna och Liberalerna. Centerpartiet talar i allmänna termer om att förändra ersättningssystem, bl.a. föräldraförsäkringen, för att gynna arbetsmarknads-etableringen. Förslag om att på olika sätt påverka utrikes föddas, däribland utrikes födda kvinnors, arbetsmarknadsetablering finns också i ett antal enskilda motioner.

De stora skillnaderna i sysselsättningsgrad mellan utrikes födda kvinnor och män är enligt utskottet en allvarlig utmaning. Samtidigt kan utskottet notera att ökningstakten i sysselsättningen i gruppen utrikes födda personer som helhet är större än i gruppen inrikes födda. Sysselsättningsgraden bland utrikes födda är i dag den högsta uppmätta sedan 2005, vilket måste betecknas som en stor framgång. Men fortfarande är situationen för utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden enligt utskottet allt annat än tillfredsställande. Enligt den senaste Arbetskraftsundersökningen (AKU) var sysselsättningsgraden för utrikes födda kvinnor i åldern 15–74 år 57,2 procent i januari 2017. Motsvarande siffor för utrikes födda män var 64,4 procent.

Utskottet noterar att regeringen nyligen gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att redovisa en handlingsplan för hur andelen utrikes födda kvinnor som arbetar eller studerar ska öka. I detta arbete ska erfarenheter från arbetet med den ovan nämnda planen för jämställdhetsintegrering tas till vara. Handlingsplanen ska innehålla identifierade utvecklingsbehov samt mål och aktiviteter som myndigheten avser att vidta och genomföra under 2017–2018.

I sammanhanget bör även nämnas att regeringen presenterat ett långsiktigt reformprogram för att minska segregationen. Syftet med programmet är att lyfta socialt utsatta områden och att bryta segregationsmekanismer strukturellt. En del av programmet är att minska arbetslösheten bland utrikes födda kvinnor. Vid beredningen av budgetpropositionen för 2017 ställde sig utskottet bakom regeringens förslag till anslag för utgifter bl.a. för att tillsätta en delegation som kommer att arbeta med reformprogrammet.

När det gäller utformningen av ersättningssystemen för att gynna arbetsmarknadsetableringen vill utskottet hänvisa till den ovan nämnda promemorian med förslag om ett nytt regelverk för nyanlända invandrades etablering i arbets- och samhällslivet. Enligt detta bör Arbetsförmedlingen i större utsträckning än i dag kunna bestämma vilka insatser de nyanlända ska få del av. Detta utökade ansvar har även betydelse för det åtgärdssystem som föreslås gälla för nyanlända på så sätt att om en nyanländ avvisar en insats kan han eller hon riskera att stängas av från rätten till ersättning under en viss tid. Det innebär att det kommer att finnas starka ekonomiska incitament för nyanlända att faktiskt ta del av de insatser som Arbetsförmedlingen bedömer kan påskynda den nyanländes arbetsmarknadsetablering.

Utänför det egna beredningsområdet, men av stor betydelse för jämställdheten på arbetsmarknaden, och inte minst för utrikes födda kvinnor, vill utskottet slutligen uppmärksamma ett förslag som för närvarande bereds inom Regeringskansliet om att begränsa rätten till föräldrapenning för föräldrar som kommer till Sverige med barn. Utskottet understryker ännu en gång vikten av att öka utrikes födda kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och sätter stor tilltro till regeringens politik för att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten bl.a. för denna grupp.

När det gäller etableringsinsatsernas längd, som bl.a. uppmärksammas av Vänsterpartiet, hänvisar utskottet även här till promemorian med förslag om nytt regelverk för nyanlända invandrades etablering i arbets- och samhällslivet. I de utgångspunkter som anges för det fortsatta arbetet sägs det bl.a. att den nuvarande ordningen där en etableringsplan med vissa undantag kan omfatta högst 24 månader innebär att för nyanlända som kvarstår som sökande hos Arbetsförmedlingen efter tiden i etableringsuppdraget saknas det en sammanhållen och långsiktig planering för att kunna få ett arbete. Att liksom för andra arbetssökande erbjuda en individuell handlingsplan skulle enligt förslaget skapa förutsättningar för större långsiktighet och flexibilitet i Arbetsförmedlingens och individens planering av insatser. Utskottet noterar att Arbetsförmedlingen i sitt remissyttrande över promemorian gör en liknande bedömning och anför att detta också underlättar eventuella övergångar från

etableringsprogrammet till andra program. Utskottet ser mycket positivt på möjligheten till en större långsiktighet och flexibilitet när det gäller nyanlända invandrarers etablering.

När det gäller etableringsinsatserna i förhållande till tillfälliga uppehållstillstånd konstaterar utskottet att det i förarbetena till etableringslagen anges att för en nyanländ som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och som har lämnat in en ansökan om ny prövning av frågan kan handlingsplanen förlängas vid behov av fortsatta insatser (prop. 2009/10:60, s. 70). Arbetsförmedlingen har alltså med den nuvarande tillfälliga ordningen vissa möjligheter att besluta om förlängning av handlingsplanen och därmed också en förlängning av etableringsinsatserna för de som har tidsbegränsade uppehållstillstånd. I den ovan nämnda promemorian föreslås det att lagen ska gälla även under tiden för prövning av fortsatt uppehållstillstånd. Utskottet ser fram emot att regeringen återkommer med förslag om ett nytt regelverk på området. I övrigt gör utskottet ingen annan bedömning än regeringen, t.ex. i fråga om målgruppen för etableringsinsatserna.

Det civila samhällets aktörer, föreningar och frivilliga, utför enligt utskottet ett mycket viktigt arbete med etableringen av nyanlända, vilket också betonas av bl.a. Centerpartiet och Liberalerna. Utskottet välkomnar att regeringen fortsätter att prioritera stödet till det civila samhällets organisationer. Som en förstärkning av deras verksamheter för asylsökande och nyanlända beslutade regeringen i december 2016 att tillföra det civila samhällets organisationer och trossamfunden 35 miljoner kronor. Detta var en tillfällig förstärkning innan länsstyrelserna fr.o.m. årsskiftet 2016/17 tog över ansvaret för att samordna tidiga insatser för asylsökande och personer som har beviljats uppehållstillstånd och bor i Migrationsverkets anläggningsboenden. Inom ramen för detta ansvar ska länsstyrelserna bl.a. utlysa medel till framför allt civilsamhällets organisationer för att genomföra tidiga insatser (se prop. 2016/17:1 utg.omr. 1). Syftet med statsbidraget är att motverka passivisering under asyltiden, att underlätta kontakter med den svenska arbetsmarknaden och att främja förutsättningarna för en framtida etablering för de som beviljas uppehållstillstånd.

Utskottet noterar vidare att utredningen för ett stärkt civilsamhälle i sitt betänkande presenterat förslag för att underlätta civilsamhällets verksamhet när det gäller bl.a. asylsökande, t.ex. i fråga om mötesplatser och svenskundervisning samt deltagandet i insatser på arbetsmarknadsområdet, t.ex. Arbetsförmedlingens kontakter med arbetsintegrerande sociala företag (SOU 2016:13).

När det gäller de arbetsintegrerande sociala företagen noterar utskottet också att regeringen har gett Tillväxtverket i uppdrag att i samråd med Arbetsförmedlingen och inom ramen för EU:s statsstödsregelverk utarbeta och genomföra ett tvärsektorielt program med insatser som stimulerar till att fler arbetsintegrerande sociala företag startar och växer och med det antalet sysselsatta.

Sammantaget menar utskottet att regeringen på olika sätt stöder den verksamhet som utförs av det civila samhällets organisationer. Ett levande civilt samhälle, dit föreningsliv och den ideella sektorn räknas, brukar ofta nämnas som ett viktigt kännetecken för en väl fungerande demokrati. Ett utmärkt exempel på detta är när människor i föreningslivet ställer upp för att ge nyanlända ett gott mottagande. Enligt utskottet är det så vårt land fungerar när det är som bäst.

När det gäller omställningsorganisationernas (även kallade trygghetsorganisationerna) verksamhet håller utskottet med Vänsterpartiet om att de utför ett framgångsrikt arbete och kan ses som ett starkt komplement till den offentliga arbetsmarknadspolitiken. De näst intill heltäckande omställningsavtal som finns på den svenska arbetsmarknaden innebär att trygghetsorganisationerna sköter en stor del av det tidiga stödet till de som är uppsagda på grund av övertalighet. Det handlar om ekonomisk ersättning och stöd och hjälp att hitta nytt jobb, att starta eget eller börja studera. Utskottet har tidigare uttalat att det är viktigt att Arbetsförmedlingen agerar på ett sådant sätt att samarbetet med trygghetsorganisationerna bidrar till ett bra stöd till den enskilde efter behov (jämför bet. 2014/15:AU11). Utskottet konstaterar att Arbetsförmedlingen och trygghetsorganisationerna i februari 2016 undertecknade en överenskommelse om samarbete. Av överenskommelsen framgår bl.a. att målgruppen för samarbetet är de personer som omfattas av trygghetsorganisationernas insatser och är arbetslösa eller riskerar arbetslöshet.

Utskottet ser till skillnad från Vänsterpartiet inte skäl till att nu uttala sig om behovet av att omformulera trygghetsorganisationernas uppdrag, särskilt inte eftersom det för närvarande pågår en bred översyn av Arbetsförmedlingens uppdrag genom Arbetsmarknadsutredningens utredningsarbete (dir. 2016:56). Utredningen ska analysera bl.a. hur väl samspelet och ansvarsfördelningen fungerar mellan aktörer som påverkar arbetsmarknadens funktionssätt, med särskilt fokus på de statliga myndigheternas och kommunernas roll, samt hur förutsättningarna för samverkan och ansvarsfördelning kan förbättras.

Sammantaget konstaterar utskottet att regeringen för en kraftfull politik för nyanlända invandras etablering, liksom att det pågår ett aktivt arbete med att identifiera ytterligare önskvärda insatser. Med det anförda finner utskottet inte skäl att föreslå något initiativ från riksdagens sida. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Nyanlända invandrades kompetens

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

Jämför reservationerna 9 (C), 10 (V) och 11 (L) samt särskilda yttrandena 6 (M), 7 (SD) och 8 (KD).

Motionerna

I partimotion 2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. beskriver Vänsterpartiet de problem som möter personer, oftast utlandsfödda akademiker, när de vill avancera från ett jobb som inte matchar deras kompetens till ett jobb som motsvarar deras kvalifikationer och därför föreslår partiet att det införs ett s.k. valideringsår. Det skulle innebära en möjlighet att under tre till tolv månader upplåta sin tjänst till någon som är arbetslös och under denna valideringsperiod skulle individens utbildningsbakgrund kartläggas, utbildningen kompletteras och praktik erbjudas, allt för att få in en fot i rätt bransch (yrkande 24).

För att undvika att alltför många nyanlända hamnar i ett långvarigt utanförskap krävs det enligt Liberalerna i partimotion 2016/17:1068 av Jan Björklund m.fl. reformer för att de med låg utbildning lättare ska få jobb (yrkande 3). Med hänvisning till Konjunkturinstitutet, EU-kommissionen, OECD, Internationella valutafonden (IMF) och Finanspolitiska rådet anser partiet att höga ingångslöner försvårar integrationen (yrkande 4). Liberalerna menar att genom skapa en arbetsmarknad med fler enkla jobb kan fler personer med låg utbildning och svag förankring i det svenska samhället få en lön att leva på.

Centerpartiet förespråkar i motion 2016/17:2973 av Johanna Jönsson m.fl. en ny arbetslinje i migrations- och integrationspolitiken, vilket för partiet bl.a. innebär sänkta trösklar in till arbetsmarknaden. Centerpartiet vill sträva efter fler enkla jobb så att fler nyanlända och personer med kort utbildning kan komma in på arbetsmarknaden (yrkande 11).

Dessutom krävs det enligt Centerpartiet i samma motion omfattande insatser för att ta till vara och öka de kunskaper som redan finns hos nyanlända invandrarna (yrkande 15). Centerpartiet föreslår bl.a. en grundutbildning för nyanlända med utökad samhällsorientering, föräldraskapsutbildning och hälsoundersökning (yrkande 16). Utbildningen, som även ska omfatta ensamkommande i gymnasieålder, ska vara obligatorisk i den meningen att dagensättningen sänks om man inte deltar.

När det gäller valideringen av tidigare meriter och kompetenser måste denna process enligt Centerpartiet börja omedelbart vid ankomsten till Sverige. De myndigheter, främst högskolorna, som har i uppdrag att validera och komplettera kompetenser måste ha tillräckligt med resurser och personal (yrkande 22). För att ytterligare stärka valideringen bör universitet och högskolor i högre grad involveras och parallellt med att valideringen görs

fordras det enligt Centerpartiet också en tät kontakt med arbetsgivare och arbetsmarknad (yrkande 23).

I motion 2016/17:1635 föreslår Sara Karlsson m.fl. (S) att anläggningsboenden i samarbete med Arbetsförmedlingen ges i uppdrag att genomföra kompetenskartläggningar redan under asylprocessen (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Många nyanlända är i yrkesverksam ålder och har såväl utbildning som erfarenhet som i större utsträckning bör tas till vara, inte minst inom områden där det råder brist på arbetskraft. Utskottet noterar att bl.a. Centerpartiet och Vänsterpartiet har olika förslag om validering av nyanlända invandrades kompetens.

Utskottet anser att tidig kompetenskartläggning är ett viktigt verktyg för att korta vägarna till arbete. Under höstens budgetbehandling ställde sig utskottet bakom regeringens förslag att Arbetsförmedlingen ska fortsätta att erbjuda kompetenskartläggning under asyltiden, vilket är viktigt för en snabbare etablering (bet. 2016/17:AU2). Vidare noterar utskottet den valideringsdelegation som har fått i uppdrag av regeringen att under perioden 2015–2019 följa, stödja och driva på ett samordnat utvecklingsarbete inom valideringsområdet på den nationella och lokala nivån (dir. 2015:120).

Utskottet noterar också att inom de snabbspår som Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadens parter tillsammans skapat för att göra det lättare för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden används med framgång metoden att på en befintlig arbetsplats validera yrkeskunskaper på modersmålet. Här bör också nämnas att Myndigheten för yrkeshögskolan nyligen efter regeringens uppdrag presenterat en standard och riktlinjer för branschvalidering av yrkeskompetens. För det fortsatta arbetet med snabbspåren kommer denna standard enligt utskottet väl till pass.

Utänför beredningsområdet men ändå viktiga att nämna i detta sammanhang är satsningarna på kompletterande utbildningar, vilka gör det möjligt för personer med utländsk utbildning att få en svensk examen eller behörighet att utöva sitt yrke i Sverige. Utskottet konstaterar att regeringen bedriver ett aktivt arbete för att förbättra möjligheterna att validera nyanlända invandrades kompetens och tidigare utbildning.

Utskottet noterar vidare att Centerpartiet och Liberalerna förespråkar s.k. enkla jobb. Med viss oro noterar utskottet också att Centerpartiet i ett annat sammanhang återigen hotar med lagstiftningsåtgärder om inte parterna kommer överens om att skapa sådana jobb. Lönebildningen har av tradition och med bred politisk enighet varit en fråga för arbetsmarknadens parter. Enligt utskottet bör staten hålla sig på minst en armlängds avstånd och interventioner inskränka sig till generella eller riktade åtgärder för att stimulera efterfrågan på arbetskraft. Även åtgärder för att förbättra matchningen på arbetsmarknaden tillhör de saker som politiken kan och bör syssla med.

En reglering av lägstalönerna, som Centerpartiet förespråkar, är helt främmande för den svenska arbetsmarknadsmodellen och skulle få svåröverblickbara konsekvenser. Det framgår inte heller tydligt hur det praktiskt skulle gå till, och frågan är om det ens är möjligt att i detta avseende lagstifta om löner. Många länder har lagstadgade minimilöner, men detta hindrar inte arbetsmarknadens parter eller enskilda arbetsgivare och arbetstagare att avtala om högre löner. Att skapa en anställningsform med en viss angiven lön samtidigt som fackliga organisationer förbjuds att avtala om bättre löner skulle innebära ett synnerligen allvarligt ingrepp i avtalsfriheten och torde enligt utskottet strida mot internationell rätt.

Dessutom framstår det för utskottet som svårt att sänka lönen för en enskild grupp utan att detta får konsekvenser även för andra yrken med låg lön. En sänkning av ingångslönerna skulle därmed riskera att fungera som en press nedåt för de ordinarie lönenivåerna, med den totala effekten att lönespridningen ökar. Sänkta ingångslöner medför också en risk att människor permanent fastnar på mycket lågavlönade jobb (se t.ex. Arbetsmarknads-ekonomiska rådet 2017). Som tidigare påtalats är utskottet av uppfattningen att ett samhälle med ökande klyftor resulterar i sämre förutsättningar för social rörlighet och omställning på arbetsmarknaden (jämför bet. 2015/16:AU6). Lönekostnaden spelar förvisso roll, men här förespråkar utskottet en modell där företagen har möjlighet att få lönesubventioner för att anställa enskilda individer. Utvärderingar visar att dessa insatser har en tydlig positiv effekt på chansen till anställning (se t.ex. Forslund och Vikström 2011). Utskottet vill här också framföra sin uppfattning att det är utbildning och bättre matchning som är huvudspåret in på arbetsmarknaden. I motsats till förespråkarna av enkla jobb kan det för utskottet aldrig bli fråga om att sänka den lägsta lönen, utan det viktiga måste vara att höja den lägsta utbildningsnivån. Det är enligt utskottet bekymmersamt att det i dagsläget är alldeles för få nyanlända som efter avslutad etableringsplan går vidare till reguljär utbildning.

Utskottet är väl medvetet om att många av de nyanlända invandrarna har låg utbildning, inte har några kontakter och på flera sätt står långt ifrån arbetsmarknaden, och för dessa personer kan jobb med låga kvalifikationskrav vara en lösning. Utskottet har tidigare betonat att alla typer av jobb behövs, men alla löner ska också gå att leva på. Utskottet ställer sig därför positivt till det pågående arbetet med att införa moderna beredskapsjobb med goda arbetsvillkor. I detta sammanhang bör även extratjänsterna nämnas, och utskottet kan med tillfredsställelse konstatera att de efter en trög start nu växer fram, särskilt efter den överenskommelse som ingicks i september 2016 mellan Sveriges Kommuner och Landsting och Kommunal. Utskottet utesluter inte att mer behöver göras för att få fram fler jobb med låga kvalifikationskrav.

Med det anförda finner utskottet inte skäl att föreslå något initiativ från riksdagens sida. Motionerna avstyrks därmed.

Samhällsinformation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

Jämför reservationerna 12 (M), 13 (C), 14 (V) och 15 (L) samt särskilda yttrandena 9 (SD) och 10 (KD).

Motionerna

I partimotion 2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. konstaterar Moderaterna om att många nyanlända kommer från länder där mänskliga fri- och rättigheter, kvinnors rättigheter och barns rättigheter allvarligt kränks. Partiet föreslår därför att det tas fram ett lättillgängligt och användarvänligt informationsmaterial riktat till nyanlända om mänskliga fri- och rättigheter, demokrati, jämställdhet mellan könen, barnkonventionen, hedersrelaterat våld och förtryck samt skyldigheter och rättigheter i Sverige (yrkande 8). Liknande förslag för Moderaterna fram i motion 2016/17:3078 av Elisabeth Svantesson m.fl. (yrkande 29) och 2016/17:3288 av Andreas Norlén m.fl. (yrkande 2).

I motion 2016/17:3078 av Elisabeth Svantesson m.fl. påpekar Moderaterna att inte minst när det gäller synen på jämställdhet kommer många nyanlända från samhällen som skiljer sig från det svenska. Partiet föreslår därför att det blir obligatoriskt att delta i den samhällsorientering som kommunerna är skyldiga att erbjuda till nyanlända och att frånvaro från densamma ska leda till sänkt etableringsersättning. Dessutom bör samhällsorienteringen avslutas med en examination, där ett underkännande innebär att man helt eller delvis får gå om utbildningen (yrkande 19). Vikten av information om jämställdhet till nyanlända betonas även i motion 2016/17:1243 av Lotta Olsson (M) som menar att inom samhällsorienteringen bör ämnet väga ännu tyngre än vad som är fallet i dag.

I partimotion 2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. anser Vänsterpartiet att det måste bli lättare för asylsökande och nyanlända att få reda på vilka rättigheter arbetstagare har på den svenska arbetsmarknaden i fråga om bl.a. skäliga löner och goda arbetsvillkor. Regeringen bör därför återkomma med förslag om att upprätta en plattform för information om vilka rättigheter arbetstagare har, hur arbetsmarknaden fungerar och om potentiella arbetsgivare (yrkande 21).

I partimotion 2016/17:1079 av Jan Björklund m.fl. skriver Liberalerna att mottagandet av asylsökande måste ske på ett sätt som tydligt värnar hbt-personers lika rättigheter. Till de åtgärder som Liberalerna föreslår hör att frågor kring hbt-rättigheter också ska ingå i den samhällsorientering som erbjuds alla nyanlända (yrkande 21).

I motion 2016/17:351 av Helena Lindahl m.fl. menar Centerpartiet att för många utrikes födda kvinnor är företagande enda möjligheten att få ett jobb, men många vet inte hur de ska gå till väga och vilken hjälp de kan få.

Centerpartiet föreslår därför att i samhällsorienteringens obligatoriska delar ska ingå att Arbetsförmedlingen informerar om möjligheten att driva företag inom ramen för etableringsuppdraget (yrkande 3).

I motion 2016/17:2041 av Stefan Jakobsson (SD) föreslås att deltagande i den samhällsorientering som genomförs för nyanlända inte ska vara frivilligt utan obligatoriskt.

Utskottets ställningstagande

I motioner av bl.a. Moderaterna finns önskemål om krav på obligatoriskt deltagande i den samhällsorientering som erbjuds nyanlända. Synpunkter på innehållet, t.ex. rättigheter för hbt-personer och möjligheten att driva företag inom etableringsuppdraget, framförs av Centerpartiet och Liberalerna. Enligt utskottet är samhällsorientering ett viktigt verktyg för en mer välfungerande integration. För många anhöriginvandrare som saknar sociala nätverk kan samhällsorienteringen bidra med viktig kunskap om nyanländas rättigheter och skyldigheter, om hur samhället är organiserat och om det praktiska vardagslivet. Samhällsorienteringen kan också bidra till att den nyanlända snabbare kan etablera sig i samhälls- och arbetslivet.

När det gäller frågan om deltagandet i samhällsorientering noterar utskottet att den tidigare nämnda promemorian om ett nytt regelverk för nyanlända invandras etablering i arbets- och samhällslivet (Ds 2016:35) bl.a. innehåller förslag om att rätt till etableringsersättning bör vara villkorad av ett aktivt deltagande i insatserna, på motsvarande sätt som rätten till aktivitetsstöd är kopplad till deltagande i andra arbetsmarknadspolitiska program. Utskottet ser fram emot den fortsatta beredningen av detta förslag.

När det gäller syfte och innehåll konstaterar utskottet att det framgår av förordning (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända att samhällsorienteringen bl.a. ska innehålla information om individens rättigheter och skyldigheter. Särskilt mot bakgrund av Liberalernas förslag uppmärksammar utskottet att det i det s.k. förordningsmotivet anges att denna obligatoriska del bl.a. bör innehålla rättigheter för homo-, bi- och transsexuella och personer med könsöverskridande identitet eller uttryck. När det gäller Centerpartiets förslag kan uppmärksammas att till de obligatoriska delarna hör också vad som benämns som ”att försörja sig och utvecklas i Sverige” och i författningskommentaren anges att denna del bör innehålla information om att starta och driva företag. Vidare när det gäller samhällsorienteringens innehåll noterar utskottet att regeringen i ovan nämnda skrivelse 2016/17:10 Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid talar om ett utökad och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld inom olika verksamheter, bl.a. i samhällsorienteringen för nyanlända. Den nämnda skrivelsen behandlas utförligt av utskottet i betänkande 2016/17:AU5.

När det gäller annan samhällsinformation, dvs. utanför den som erbjuds som samhällsorientering, noterar utskottet det som Moderaterna säger om vikten av att informera nyanlända om den svenska synen på bl.a. mänskliga

fri- och rättigheter, demokrati, jämställdhet mellan könen, barnkonventionen och hedersrelaterat våld och förtryck. Vänsterpartiet betonar vikten av information om arbetstagares rättigheter på den svenska arbetsmarknaden, bl.a. när det gäller skäligen löner och goda arbetsvillkor. Utskottet kan på ett principiellt plan instämma i det mesta av vad som sägs i dessa frågor. Det kan i sammanhanget noteras att Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har fått i uppdrag att ta fram en digital plattform med information på relevanta språk om hälsa och jämställdhet för nyanlända barn och unga. Det våldsförebyggande arbete som regeringen i och med detta uppdrag avser att stärka handlar delvis om att förändra stereotypa könsnormer som kopplar samman maskulinitet och våld. Liksom regeringen anser utskottet att information i dessa frågor är en förutsättning för nyanländas och asylsökandes hälsa och etablering i Sverige.

Sammantaget konstaterar utskottet att regeringen har vidtagit relevanta och tillräckliga åtgärder för att i olika sammanhang informera om hur det svenska samhället är organiserat och den svenska synen på bl.a. grundläggande fri- och rättigheter, jämställdhet och hedersrelaterat våld och förtryck.

Med det anförda finner utskottet inte skäl att föreslå något initiativ från riksdagens sida. Motionerna avstyrks därmed.

Reservationer

1. Mottagande och insatser under asyltiden, punkt 1 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD) och Magnus Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:3409 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 18,
bifaller delvis motion
2016/17:2907 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD) och
avslår motionerna
2016/17:1316 av Maria Ferm (MP),
2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 14 och 36 samt
2016/17:2973 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkandena 1, 2 och 38.

Ställningstagande

Under de senaste decennierna har Sverige fört en extrem invandringspolitik, extrem i förhållande till folkviljan såväl som i jämförelse med våra grannländer. Sedan 1980 har Sverige beviljat över 1,7 miljoner människor uppehållstillstånd, enligt Migrationsverkets statistik, och under 2015 såg vi hur antalet asylansökningar låg på över 1 000 personer per dag. Få andra länder i världen har haft en lika vidlyftig invandring sett till sin folkmängd.

Till skillnad från utskottet är vi starkt kritiska till regeringens hantering av flyktingmottagandet. Sverigedemokraterna anser att ett ansvarsfullt flyktingmottagande måste utgå ifrån om det finns möjligheter att välkomna nya personer in i samhället. För detta krävs såväl ekonomiska som fysiska resurser, en balanserad arbetsmarknad och ett i allmänhet välfungerande samhälle. Självfallet måste även befolkningen känna sig redo och vilja ta emot de nyanlända. Eftersom det endast är kommunerna själva som har vetskapen om såväl befolkningens vilja som kommunens möjligheter och resurser är det för Sverigedemokraterna en självklarhet att det också bör vara upp till kommunerna att avgöra om dessa kan och bör anordna flyktingmottagande. För att värna enskilda kommuners självbestämmanderätt när det gäller mottagandet ska flyktingar endast anvisas till kommuner som frivilligt tecknat avtal med Migrationsverket.

Med hänvisning till det som anförts ovan anser vi att regeringen bör återkomma med förslag om frivilligt flyktingmottagande i kommuner och att

man i fortsättningen bör värna enskilda kommuners självbestämmanderätt när det gäller flyktingmottagande genom avtal med Migrationsverket

2. Mottagande och insatser under asyltiden, punkt 1 (C)

av Annika Qarlsso (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:2973 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkandena 1, 2 och 38 samt avslår motionerna

2016/17:1316 av Maria Ferm (MP),

2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 14 och 36,

2016/17:2907 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD) och

2016/17:3409 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 18.

Ställningstagande

Centerpartiet värnar öppenhet mot omvärlden. Sedan många decennier tillbaka kommer människor till Sverige för arbete, för studier, för kärlek eller för skydd. Det är någonting vi som land måste ta vara på. Med en välfungerande politik för integration och etablering kan Sverige bli ett välkommande land för nya invånare. I dag är Sverige tyvärr inte ett sådant land.

Sverige behöver en politik för integration som ser problem och hittar lösningar. Centerpartiet tror inte att lösningen är stängda gränser. Vi tror inte heller att utmaningarna är omöjliga och problemen eviga. Med närodlat politik, frihetliga reformer och en ambitiös liberal reformagenda kan integrationen vändas från utmaning till framgång.

De förändringar som regeringen har genomfört kommer att få negativa konsekvenser, inte bara för öppenheten utan även för etableringen. De minskar både möjligheten för utsatta människor att söka asyl och möjligheten för de som får asyl att etablera sig i samhället. De gör byråkratin krångligare och mer omfattande, de gör vägen till jobb längre och de splittrar barnfamiljer. Det är också någonting som flera remissinstanser påtalat. För att kunna bevara öppenheten, värna ett effektivt mottagande och skapa en bättre etablering krävs många reformer, men det krävs andra reformer än regeringens begränsningspolitik. Jag anser därför att regeringen bör sträva mot ett öppnare Sverige där alla som får uppehållstillstånd i Sverige på ett snabbt och effektivt sätt kan bli en del av samhället.

Mot bakgrund av de långa handläggningstiderna inom mottagnings-systemet, den alltmer tudelade arbetsmarknaden och svårigheterna att få tag

på en bostad anser jag att regeringen bör erkänna behovet av reformer av arbetsmarknaden, bostadsmarknaden, mottagandesystemet m.m.

Samtidigt som antalet deltagare i och kostnaderna för etableringsuppdraget väntas öka kraftigt de närmsta åren har etableringsreformen misslyckats med att uppnå önskade resultat. Centerpartiet vill därför riva upp etableringsreformen och flytta tillbaka ansvaret till kommunerna. Jag anser därför att regeringen bör utreda hur mottagandeansvaret kan flyttas till kommunerna. Kostnaderna för nyanlända invandrare ska dock fortfarande täckas av staten.

Jag delar alltså inte utskottets uppfattning att regeringen för en politik som skapar bästa möjliga förutsättningar för att ta emot nyanlända invandrare, utan menar att för att kunna bevara öppenheten och värna ett effektivt mottagande bör regeringen lägga om politiken.

3. Mottagande och insatser under asyltiden, punkt 1 (V)

av Christina Höj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 36 och avslår motionerna

2016/17:1316 av Maria Ferm (MP),

2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 14,

2016/17:2907 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD),

2016/17:2973 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkandena 1, 2 och 38 samt

2016/17:3409 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 18.

Ställningstagande

Vänsterpartiet vill se ett ändrat fokus i synen på mottagandet och etableringen av nyanlända invandrare. I dag läggs mycket energi på att ställa krav på nyanlända i stället för att se över de system och strukturer som ska se till att de som fått asyl i Sverige kan etablera sig i samhället. I stället för att ensidigt ställa krav på nyanlända behöver vi ställa tydliga krav på att samtliga aktörer som deltar i mottagandets olika delar ska fullfölja sina åtaganden. Vi måste också ge tillräckligt goda förutsättningar för att alla parter – staten, kommunerna och individerna – ska kunna ta sitt respektive ansvar.

Enligt Vänsterpartiets mening bör staten ha det övergripande ansvaret för att ta emot flyktingar och migranter till Sverige. Flyktingmottagandet ska därför ha en tydlig nationell styrning och tillräcklig statlig finansiering. Däremot menar Vänsterpartiet att kommunerna ska stå för själva

genomförandet av introduktionen mot tillräcklig ersättning från staten. Det är i landets kommuner de nyanlända ska bo, arbeta och bygga sig en framtid. Därför bör kommunerna ha en tydlig roll i utförandet av introduktionen och mottagandet. I dag ser kommunernas arbete med etablering väldigt olika ut. Det kommunala åtagandet bör regleras i en särskild förordning, där det bl.a. bör framgå att kommunen är skyldig att behandla alla lika oavsett ekonomisk ställning. Regeringen bör återkomma med förslag till en förordning i enlighet med detta i vilken kommunernas ansvar för nyanländas etablering regleras.

För att skapa bästa möjliga förutsättningar för att ta emot nyanlända invandrare menar jag att regeringen ytterligare bör verka för ett värdigt och rättighetsbaserat mottagande.

4. Insatser inom etableringsuppdraget, punkt 2 (M)

av Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Niklas Wykman (M) och Erik Andersson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:3078 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkandena 13 och 14 samt
2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkandena 7, 16 och 26 samt
avslår motionerna

2016/17:295 av Amir Adan (M),

2016/17:830 av Michael Svensson (M),

2016/17:1068 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 6, 12, 14 och 16,

2016/17:1624 av Johan Andersson m.fl. (S),

2016/17:1635 av Sara Karlsson m.fl. (S) yrkandena 1, 3 och 6,

2016/17:1642 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) yrkande 7,

2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1, 3, 10, 19, 20, 22 och
23,

2016/17:2511 av Sven-Olof Sällström och Magnus Persson (båda SD) yrkande
14,

2016/17:2513 av Fredrik Eriksson (SD),

2016/17:2880 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M),

2016/17:2973 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkandena 4, 14, 40 och 41,

2016/17:3003 av Per Åsling och Solveig Zander (båda C),

2016/17:3128 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkandena 21 och 22 samt

2016/17:3344 av Sofia Fölster (M) yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

Moderaternas plan för ett starkare Sverige ska bryta utanförskapet. Att förbättra integrationen i Sverige är centralt. I dag har bara hälften av de som har kommit till Sverige som asylsökande ett jobb åtta år efter det att uppehållstillståndet beviljats. Enbart en av fyra har efter åtta år en helårsanställning. Det finns i dag 130 utanförskapsområden där färre än hälften i arbetsför ålder arbetar, bidragsberoendet är utbrett och tre av fyra är födda i ett annat land. Arbetet för en bättre fungerande integration kommer att kräva långsiktighet och tålmod. Nya vägar in på arbetsmarknaden är avgörande. Vi behöver ha en tydlig fokusering på jobb från första dagen man kommer till Sverige, stärka nyanländas möjligheter till arbete, satsa på anställningar som kombinerar jobb och utbildning samt skapa förutsättningar för fler enkla jobb.

Samtidigt handlar integration inte enbart om arbete. Det handlar bl.a. också om att lära sig svenska för att snabbt komma in i samhället. Utan språkkunskaper är det svårt, i många fall omöjligt, att få ett jobb. Det gör det också svårare att bli en del av samhället i övrigt, t.ex. att följa med i barnens skolgång. Att lära sig svenska bör vara en central del i prövningen av uppehållstillstånd för de som saknar jobb och egen försörjning. Vi anser i enlighet med detta att regeringen bör verka för att det ställs krav på ansträngningar för att lära sig svenska för permanent uppehållstillstånd.

I ett internationellt perspektiv är Sverige på många sätt ett av världens mest jämställda länder. Ändå återstår mycket att göra innan det svenska samhället och arbetslivet är jämställda. Det borde vara självklart att kvinnor och män ska behandlas lika av myndigheterna och få hjälp i lika stor utsträckning. Men så är inte alltid fallet i dag. Inom asylprocessen och inom etableringsuppdraget är det inte sällan så att mannen särbehandlas, det är han som är normen och på olika sätt kommer i fokus för myndigheternas åtgärder. Moderaterna anser att detta är oacceptabelt, fel i sak och att det ger en felaktig bild av vad det svenska samhället står för. Vi anser att regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa att kvinnor och män behandlas lika av myndigheterna.

En bristande jämställdhet när det gäller stöd och insatser för etablering förhindrar att fler kommer in snabbare på arbetsmarknaden. Det är t.ex. färre nyanlända kvinnor än män som deltar i arbetsmarknadsutbildning, förberedande utbildning och arbetspraktik. Det är också betydligt färre kvinnor än män som har instegs- eller nystartsjobb. Det är inte rimligt. Vi anser att regeringen bör vidta åtgärder för att öka deltagandet på arbetsmarknaden bland utrikes födda kvinnor. Detta är centralt för integrationen och förutsätter bl.a. att kvinnor och män får samma tillgång till bra insatser. Det kan uppnås genom t.ex. mer uppsökande verksamhet riktad till kvinnor från Arbetsförmedlingen eller genom mer samarbete mellan Arbetsförmedlingen och företag med många kvinnor.

Det är i dag inte ovanligt att människor under etableringen flyttar mellan olika kommuner. Detta gör det svårt att få kvalitet och kontinuitet i insatserna. För att få bättre kvalitet och progression inom etableringsuppdraget menar vi

att regeringen bör vidta åtgärder så att full etableringsersättning villkoras mot att man blir kvar i den kommun där man påbörjat etableringen.

Sammantaget delar vi inte utskottets uppfattning att regeringen för en ändamålsenlig integrationspolitik, utan vi menar att regeringen bör ändra inriktning på integrationspolitiken så att fler ges möjlighet till att få jobb, att försörja sig själva och att göra rätt för sig.

5. Insatser inom etableringsuppdraget, punkt 2 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD) och Magnus Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:2511 av Sven-Olof Sällström och Magnus Persson (båda SD) yrkande 14 och

avslår motionerna

2016/17:295 av Amir Adan (M),

2016/17:830 av Michael Svensson (M),

2016/17:1068 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 6, 12, 14 och 16,

2016/17:1624 av Johan Andersson m.fl. (S),

2016/17:1635 av Sara Karlsson m.fl. (S) yrkandena 1, 3 och 6,

2016/17:1642 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) yrkande 7,

2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1, 3, 10, 19, 20, 22 och 23,

2016/17:2513 av Fredrik Eriksson (SD),

2016/17:2880 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M),

2016/17:2973 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkandena 4, 14, 40 och 41,

2016/17:3003 av Per Åsling och Solveig Zander (båda C),

2016/17:3078 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkandena 13 och 14,

2016/17:3128 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkandena 21 och 22,

2016/17:3344 av Sofia Fölster (M) yrkandena 1 och 3 samt

2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkandena 7, 16 och 26.

Ställningstagande

Vi delar över huvud taget inte utskottets uppfattning att regeringen för en kraftfull politik för nyanlända invandrares etablering. Tvärtom anser vi att regeringens enda svar på hur den ska komma till rätta med arbetslösheten är dyra arbetsmarknadspolitiska åtgärder med ingen eller mycket liten effekt. Till en del innebär denna politik också en subventionerad diskriminering av den svenska befolkningen. I första hand sker detta genom instegsjobben som

innebär att arbetsgivare som anställer nyanlända invandrare får lönekostnaden subventionerad upp till 80 procent. Eftersom Sverigedemokraterna anser att en sådan arbetsmarknadspolitik är både diskriminerande och ineffektiv anser vi att regeringen bör verka för att slopa instegsjobben.

6. Insatser inom etableringsuppdraget, punkt 2 (C)

av Annika Carlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:2973 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkandena 4, 14, 40 och 41 samt avslår motionerna
2016/17:295 av Amir Adan (M),
2016/17:830 av Michael Svensson (M),
2016/17:1068 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 6, 12, 14 och 16,
2016/17:1624 av Johan Andersson m.fl. (S),
2016/17:1635 av Sara Karlsson m.fl. (S) yrkandena 1, 3 och 6,
2016/17:1642 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) yrkande 7,
2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1, 3, 10, 19, 20, 22 och 23,
2016/17:2511 av Sven-Olof Sällström och Magnus Persson (båda SD) yrkande 14,
2016/17:2513 av Fredrik Eriksson (SD),
2016/17:2880 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M),
2016/17:3003 av Per Åsling och Solveig Zander (båda C),
2016/17:3078 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkandena 13 och 14,
2016/17:3128 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 21 och 22,
2016/17:3344 av Sofia Fölster (M) yrkandena 1 och 3 samt
2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkandena 7, 16 och 26.

Ställningstagande

När det gäller mottagandet av nyanlända invandrare anser Centerpartiet att integrationspolitiken och insatserna inom etableringsuppdraget är illa organiserade och att de i stora delar har misslyckats. Samtidigt som antalet deltagare i etableringsuppdraget och kostnaderna väntas öka kraftigt de närmsta åren har etableringsreformen misslyckats med att nå upp till önskade resultat. Centerpartiet vill därför riva upp etableringsreformen och flytta tillbaka ansvaret till kommunerna. Jag anser därför att regeringen bör se över

hur man kan flytta etableringen till kommunerna. Kostnaderna för nyanlända invandrare ska dock fortfarande täckas av staten.

För att sänka kostnader och uppmuntra till ökad etablering på arbetsmarknaden anser jag att regeringen bör se över ersättningssystemen ur ett integrations- och etableringsperspektiv. Det gäller i första hand föräldrapenningen för att gynna föräldrarnas etablering på arbetsmarknaden. Det finns också skäl att titta närmare på andra ersättningssystem och hur de kan utformas på ett bättre sätt.

Jag anser vidare att regeringen bör förbättra möjligheterna för civilsamhället att bidra till integration och ökad delaktighet i samhället. Detta kan ske genom att det offentliga blir bättre bl.a. på att bjuda in till samtal och samverkan och på att tillgängliggöra sina lokaler för föreningslivet på tider som annars är outnyttjade.

Jag anser också att regeringen bör se över hur föreningar och frivilliga kan erbjuda nyanlända en väg in i samhället. I detta arbete bör man i större utsträckning ta lärdom av internationella och inhemska erfarenheter av civilsamhällets betydelse för integrationen.

Sammantaget delar jag inte utskottets uppfattning att regeringen för en kraftfull politik för nyanlända invandrares etablering, utan jag anser att regeringen bör vidta ytterligare åtgärder så att Sverige kan bli ett välkommande land för nya invånare.

7. Insatser inom etableringsuppdraget, punkt 2 (V)

av Christina Höj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1, 3, 10, 19, 20, 22 och 23 samt

avslår motionerna

2016/17:295 av Amir Adan (M),

2016/17:830 av Michael Svensson (M),

2016/17:1068 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 6, 12, 14 och 16,

2016/17:1624 av Johan Andersson m.fl. (S),

2016/17:1635 av Sara Karlsson m.fl. (S) yrkandena 1, 3 och 6,

2016/17:1642 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) yrkande 7,

2016/17:2511 av Sven-Olof Sällström och Magnus Persson (båda SD) yrkande 14,

2016/17:2513 av Fredrik Eriksson (SD),

2016/17:2880 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M),
2016/17:2973 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkandena 4, 14, 40 och 41,
2016/17:3003 av Per Åsling och Solveig Zander (båda C),
2016/17:3078 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkandena 13 och 14,
2016/17:3128 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 21 och 22,
2016/17:3344 av Sofia Fölster (M) yrkandena 1 och 3 samt
2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkandena 7, 16 och 26.

Ställningstagande

Vänsterpartiet tar patriarkala strukturer och bristande jämställdhet på allvar. När de används som slagträ i debatten för att misstänkliggöra flyktingar både skadar det jämställdheten och spär på rasistiska strömningar. Med en feministisk migrationspolitik kan vi säkerställa ett värdigt och inkluderande mottagande där alla människor har samma möjligheter att ta sig till Sverige och samma möjligheter att etablera sig i samhället. Det är så vi har byggt ett av världens mest jämställda länder, och det är så vi fortsätter att bygga ett mer rättvist och jämlikt Sverige.

Sedan 2013 har utvecklingsprogrammet Jämställdhetsintegrering i myndigheter (JiM) bedrivits av Nationella sekretariatet för genusforskning. Programmet syftar till att jämställdhetsintegrera arbetet i de 59 deltagande myndigheterna och har visat på stora förbättringsbehov inom bl.a. Migrationsverket och Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingens egna analyser visar att kvinnor tar del av myndighetens etableringsuppdrag i lägre utsträckning än män. Patriarkala strukturer i myndighetsutövande stärker patriarkala strukturer i samhället. Att dessa myndigheters verksamhet analyseras och granskas för att bli mer jämställd är viktiga steg mot ett mer jämställt mottagande. Vänsterpartiet vill nu gå vidare och göra en översyn av hela mottagande- och etableringsprocessen för att säkerställa att samtliga myndigheter och kommuners arbete gynnar jämställdheten. Jag anser därmed att regeringen bör ge JiM i uppdrag att jämställdhetsintegrera hela mottagande- och etableringsprocessen.

Förutom att patriarkala strukturer gör sig påminda i myndighetsutövning visar LO-rapporten I skuggan av hög arbetslöshet – om flykting- och anhöriginvandrades arbetsmarknadsetablering hur stereotypa föreställningar om nyanlända kan prägla arbetsförmedlarens bemötande och därmed riskera att påverka matchningen och förmedlingen av etableringsinsatser till nyanlända på ett ofördelaktigt sätt. För att motverka diskriminering bland arbetsgivare och arbetsförmedlare bör regeringen därför återkomma med förslag på en kunskapssatsning om gruppen asylsökande riktad till Arbetsförmedlingen.

En starkt bidragande anledning till att Sverige är ett relativt jämställt land är att politiken ofta tar sikte på individen framför familjen. Detta perspektiv behöver enligt Vänsterpartiet bli tydligare i mottagandet av nyanlända. Enligt de nuvarande reglerna har de personer som får uppehållstillstånd genom

anknytning inte rätt till introduktion om de inte kommer till Sverige inom två år efter det att anknytningspersonen fått uppehållstillstånd. Detta sätter upp svåra hinder för personer som anhöriginvandrat, av vilka många är kvinnor, när det gäller språkkunskaper och förutsättningar för vidare etablering i Sverige. Det försätter den som kommer till Sverige genom anhöriginvandring i en beroendeställning till den anknytningsperson som först kom hit. Samma situation gäller för de som fått uppehållstillstånd på grund av anknytning till en svensk medborgare. Regeringen bör därför återkomma med förslag om hur etableringslagen kan ändras så att den omfattar alla som får uppehållstillstånd genom anhöriginvandring.

Omställningsorganisationerna har visat sig framgångsrika när det gäller att ta arbetssökande vidare mot nästa relevanta jobb. Omställningsorganisationerna utför de tjänster som erbjuds genom omställningsavtal som tecknas mellan arbetsgivare och fackförbund. Akademikerförbundet SSR har konstaterat att omställningsorganisationen Omställningsfonden har kapacitet för fler omställningar än den i dagsläget hanterar och har därför föreslagit att bredda uppdraget till att inte bara omfatta personer som befinner sig mellan jobb, utan även till personer som står inför ett inträde på arbetsmarknaden, och då särskilt nyanlända akademiker. Vänsterpartiet instämmer i SSR:s bild av den potential som finns inom omställningsorganisationerna men menar att fokus inte bara borde riktas mot akademiker. Regeringen bör återkomma med förslag på hur omställningsorganisationernas uppdrag kan omformuleras så att det också omfattar nyanlända.

Enligt granskningsrapporter från Riksrevisionen innebär den nuvarande utformningen av etableringsuppdraget en risk för att Arbetsförmedlingen i sitt arbete prioriterar kortsiktiga åtgärder i stället för långsiktiga. Dessutom är det så att de begränsade möjligheter som nu gäller för att få uppehållstillstånd i Sverige innebär att etableringsinsatserna kortas ned ytterligare, eftersom de inte får vara längre än uppehållstillstånden. Jag anser därför att regeringen bör utreda möjligheten att ta bort 24-månadersgränsen för etableringsinsatser.

Vänsterpartiet anser att det är viktigt att tidigt kartlägga nyanländas hälsotillstånd och prestationsförmåga och i större utsträckning anpassa insatserna därefter. Röda Korset har i samarbete med Arbetsförmedlingen, Länsstyrelsen i Skåne, ett antal kommuner och civilsamhället drivit projektet Premo – Integrerad preventionsmodell för psykosocialt stöd – där man arbetat just på detta sätt. I Uppsala finns ett liknande projekt under namnet Inspira. Det krävs enligt Vänsterpartiet en mer flexibel syn på vad som kan ingå i en etableringsplan. Regeringen bör därför återkomma med förslag om hur projekten Premo och Inspira kan fungera som modeller för hela landet.

Som framgått ovan menar jag, till skillnad från utskottet, att regeringen bör vidta ytterligare åtgärder och sträva mot en mer feministisk migrationspolitik och ett feministiskt mottagande av människor på flykt.

8. Insatser inom etableringsuppdraget, punkt 2 (L)

av Fredrik Malm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:1068 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 6, 14 och 16 samt avslår motionerna

2016/17:295 av Amir Adan (M),

2016/17:830 av Michael Svensson (M),

2016/17:1068 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 12,

2016/17:1624 av Johan Andersson m.fl. (S),

2016/17:1635 av Sara Karlsson m.fl. (S) yrkandena 1, 3 och 6,

2016/17:1642 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S) yrkande 7,

2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1, 3, 10, 19, 20, 22 och 23,

2016/17:2511 av Sven-Olof Sällström och Magnus Persson (båda SD) yrkande 14,

2016/17:2513 av Fredrik Eriksson (SD),

2016/17:2880 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M),

2016/17:2973 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkandena 4, 14, 40 och 41,

2016/17:3003 av Per Åsling och Solveig Zander (båda C),

2016/17:3078 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkandena 13 och 14,

2016/17:3128 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkandena 21 och 22,

2016/17:3344 av Sofia Fölster (M) yrkandena 1 och 3 samt

2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkandena 7, 16 och 26.

Ställningstagande

Vår tradition av öppenhet gentemot omvärlden har gjort Sverige till ett bättre och rikare land. Det har bidragit till vårt lands utveckling och till ekonomisk tillväxt som har byggt vårt välfärdssamhälle. De människor som under årens lopp kommit hit från andra länder, oavsett om de flytt eller sökt sig hit av andra skäl, har på olika sätt berikat Sverige. I dag bor här människor med rötter i världens alla hörn och här talas i princip världens alla större språk. Det gör Sverige och det svenska samhället rikare på många sätt. Det ger oss stora möjligheter på en global marknad. Sverige, liksom många andra länder, står inför det faktum att fler och fler blir äldre samtidigt som en allt lägre andel av befolkningen befinner sig i arbetsför ålder. Att fler kommer till Sverige och jobbar är viktigt för vårt framtida välbefinnande.

Den rådande flyktingkrisen är framför allt en kris för de människor som tvingas fly, men när så många människor på kort tid kommer till Sverige befinner sig det svenska mottagandet i ett mycket ansträngt läge. Det är avgörande att Sverige avsevärt förbättrar möjligheterna för asylsökande och nyanlända att snabbare komma in på arbetsmarknaden och det svenska samhället, annars riskerar alltför många att hamna i ett långvarigt utanförskap och bidragsberoende. Jag delar inte utskottets uppfattning att regeringen för en kraftfull politik för nyanlända invandrares etablering. Det behövs andra och fler konkreta reformer än regeringen hittills har presenterat.

Insatser behövs för att få fram fler praktikplatser för nyanlända, vilket är en del i migrationsöverenskommelsen. I dagsläget godkänner Arbetsförmedlingen dock bara sex månaders praktik, vilket ofta är för kort tid för att bli anställningsbar särskilt med tanke på att många nyanlända har bristande språkkunskaper. Praktik är den stödform som kostar minst för arbetsgivare då de inte betalar lön. Praktikanten får i stället etableringsersättning eller arbetslöshetsersättning. Syftet med sexmånadersgränsen är att arbetsgivare inte ska använda praktikanten som gratis personal, men Liberalerna anser att det finns all anledning att förlänga praktikperioden. Jag anser att regeringen bör se till att det blir möjligt att anordna praktikplatser som löper i ett år.

Liberalerna vill betona att det civila samhället är ett omistligt komplement till det offentliga insatser och bidrar till fler vägar in i det svenska samhället för nyanlända. Huvudansvaret för att stötta varje nyanländ individ att komma in i det svenska samhället ligger på det offentliga, men det offentliga insatser kommer aldrig att vara nog. Det har blivit tydligt inte minst under det senaste året när det gäller att akut ta hand om asylsökande. Liberalerna anser att det är rimligt att det offentliga bidrar med finansiellt stöd till sådan verksamhet. Det behövs t.ex. fler arenor och verksamheter som gör det lättare för nyanlända och civilsamhället att mötas. Samtidigt måste det göras en tydligare granskning i samband med bidragsgivning, bl.a. för att undvika att skattemedel går till organisationer som motverkar jämställdhet och demokratiska principer. Jag anser därför att regeringen bör vidta åtgärder så att civilsamhällets roll för att främja nyanländas etablering gynnas.

Genom årtionden har kvinnor i Sverige fått ökad frihet och självständighet. Detta har bidragit till frihet för kvinnor som individer men har också bidragit till vårt samhälles utveckling och ekonomiska tillväxt. Att ha ett jobb och en egen lön ökar kvinnors självständighet både gentemot samhället och gentemot deras partner. Alltför många utrikes födda kvinnor, särskilt de som kommer som asylsökande eller är anhöriginvandrare, står utan jobb och är beroende av antingen samhällets ekonomiska stöd eller sin makes. Liberalerna anser att det behövs fler insatser för att öka utrikes födda kvinnors deltagande på arbetsmarknaden, och kontakten med arbetsmarknaden måste tidigareläggas. Jag anser att regeringen bör verka för att kvinnor och män möts av samma förväntningar och krav på att jobba och få en egen lön att leva på.

9. Nyanlända invandrades kompetens, punkt 3 (C)

av Annika Qarlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:2973 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkandena 11, 15, 16, 22 och 23 samt

avslår motionerna

2016/17:1068 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 3 och 4,

2016/17:1635 av Sara Karlsson m.fl. (S) yrkande 2 och

2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 24.

Ställningstagande

Jag står inte bakom utskottets resonemang om s.k. enkla jobb. Centerpartiet anser att det krävs ett betydande reformarbete för att undvika ett växande utanförskap. Det krävs en ny arbetslinje i migrations- och integrationspolitiken som undanröjer byråkratiska hinder och trösklarna in på arbetsmarknaden. Svensk arbetsmarknad är tudelad. Särskilt nyanlända och personer med kort utbildning är arbetslösa i högre grad än andra. Sverige har också EU:s lägsta andel enkla jobb. Dessa två fenomen – svårigheterna för nyanlända och personer med kort utbildning att få in en fot på arbetsmarknaden och bristen på enkla jobb – hänger ihop. Jag instämmer inte i utskottets beskrivning av de påstått negativa konsekvenserna av en ökad lönespridning. Centerpartiet har i andra sammanhang uppmanat arbetsmarknadens parter att sänka trösklarna för nyanlända genom att komma överens om ingångsjobb, med lägre ingångslöner under en period. Om parterna på detta sätt tar sitt ansvar vill Centerpartiet matcha avtalet med både sänkt inkomstskatt och sänkt arbetsgivaravgift under de två första åren sedan en person gjort entré på den svenska arbetsmarknaden. Jag anser att regeringen bör sträva efter fler enkla jobb så att fler kan komma in på arbetsmarknaden.

Men även om sänkta trösklar för arbete, företagande och nyanställning är bland det viktigaste kommer det inte att räcka. Regeringen behöver vidta ytterligare åtgärder för att stärka nyanländas kunskaper och bättre ta till vara den kompetens som redan finns genom valideringar och genom att komplettera kunskap så att den passar bättre på den svenska arbetsmarknaden. Regeringen bör också utreda hur en grundutbildning för nyanlända, även för ensamkommande i gymnasieåldern, med utökad samhällsorientering kan genomföras. Utbildningen ska vara obligatorisk såtillvida att man får nedsatt dagersättning om man inte deltar.

Valideringen av tidigare meriter och kompetens måste enligt Centerpartiet börja omedelbart vid ankomsten till Sverige. Regeringen bör se över hur man kan införa en tidigare och bättre inventering av utbildning och kompetens. Vidare bör universitet och högskolor involveras i högre grad för att stärka valideringen, och i detta sammanhang fordras det också en tät kontakt med arbetsgivare och arbetsmarknad. Regeringen bör se över hur man på detta sätt ytterligare kan stärka valideringen av kompetenser.

10. Nyanlända invandrares kompetens, punkt 3 (V)

av Christina Höj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 24 och avslår motionerna

2016/17:1068 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 3 och 4,

2016/17:1635 av Sara Karlsson m.fl. (S) yrkande 2 och

2016/17:2973 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkandena 11, 15, 16, 22 och 23.

Ställningstagande

Nyanlända som tar ett jobb som inte matchar deras kompetens möter svårigheter att avancera till ett jobb som motsvarar deras kvalifikationer. En av anledningarna till detta är, enligt Sacos undersökningar, att dörrarna mellan ett jobb och rätt jobb ofta är stängda. Arbetsbelastningen för handläggare på Arbetsförmedlingen är redan alltför stor. Den som kommer in på ett av förmedlingens kontor och säger att han eller hon har ett jobb men skulle vilja ha ett nytt kan inte förvänta sig särskilt mycket stöd och vägledning. Detta drabbar utlandsfödda akademiker extra hårt, då de uppskattas löpa åtta gånger högre risk att ha ett okvalificerat arbete än en svenskfödd akademiker. Ett sätt att förbättra rörligheten skulle kunna vara att införa ett valideringsår. Valideringsåret innebär att en person som har ett jobb som inte matchar hans kvalifikationer skulle få möjlighet att under tre till tolv månader upplåta sin tjänst till någon som är arbetslös. Under valideringsperioden skulle individens utbildningsbakgrund kartläggas, utbildningen kompletteras samt individen erbjudas praktik för att få in en fot i rätt bransch. På detta sätt skapas en flexibel lösning för att i efterhand ”rätta till” matchningen för personer som har ett arbete som de är överkvalificerade för. Jag anser att regeringen bör utreda möjligheterna att införa ett valideringsår.

Som framgått ovan menar jag, till skillnad från utskottet, att regeringen bör vidta ytterligare åtgärder för att förbättra möjligheterna att validera nyanlända invandrares kompetens och tidigare utbildning.

11. Nyanlända invandrares kompetens, punkt 3 (L)

av Fredrik Malm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:1068 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 3 och 4 samt
avslår motionerna
2016/17:1635 av Sara Karlsson m.fl. (S) yrkande 2,
2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 24 och
2016/17:2973 av Johanna Jönsson m.fl. (C) yrkandena 11, 15, 16, 22 och 23.

Ställningstagande

Jag står inte bakom utskottets resonemang om s.k. enkla jobb. För Liberalerna är det avgörande att fokusera på att hur fler jobb skapas och hur fler nyanlända också får en lön att leva på. Med de statliga beredskapsjobben hoppas regeringen sysselsätta 5 000 personer 2017–2020. De s.k. snabbspåren omfattar endast drygt 2 000 personer. Detta är otillräckligt och regeringen bör presentera reformer för att även de med låg utbildning ska få jobb.

Liberalerna anser att arbetsmarknaden måste öppnas för fler enkla jobb. Det måste bli billigare – inte dyrare – att anställa. Jag instämmer inte i utskottets beskrivning av de påstått negativa konsekvenserna av en ökad lönespridning. Konjunkturinstitutet, EU-kommissionen, OECD, IMF och Finanspolitiska rådet har alla pekat på att de höga ingångslönerna i Sverige försvårar integrationen. På samma linje går SNS Konjunkturråd som föreslagit att parterna borde sträva efter lösningar som håller tillbaka lönekostnaderna för personer med låga förkunskaper. Bedömningen är att en sådan differentiering av avtalen är möjlig att genomföra utan att det påverkar lönerna för övriga anställda negativt. Arbetsmarknadsekonomiska rådet har nyligen föreslagit möjligheten att man i kollektivavtalen definierar ”nya” typer av enkla jobb och inför betydligt lägre minimilöner bara för dessa. Mot denna bakgrund anser jag att regeringen bör ta del av relevanta forskningsresultat som visar att höga ingångslöner försvårar integrationen. Regeringen gör inte tillräckligt för de som har en lägre utbildningsnivå. Dessa människor kommer inte att hjälpas av regeringens snabbspår eller aldrig så bra system för validering. De behöver en politik som ger dem möjlighet till utbildning, men framför allt behövs en

politik som ger dem chansen att få ett jobb och en lön att leva på. Liberalerna har i andra sammanhang föreslagit s.k. startjobb med lägre lön, låg inkomstskatt och avskaffade arbetsgivaravgifter. Genom en breddning av arbetsmarknaden kan vi få en hög sysselsättning, mindre utanförskap och mer resurser till välfärden.

Till skillnad från utskottet menar jag sammantaget att regeringen bör lägga om sin politik för de som har en lägre utbildningsnivå.

12. Samhällsinformation, punkt 4 (M)

av Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Niklas Wykman (M) och Erik Andersson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:3078 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkandena 19 och 29,

2016/17:3288 av Andreas Norlén m.fl. (M) yrkande 2 och

2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 8 och

avslår motionerna

2016/17:351 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 3,

2016/17:1079 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21,

2016/17:1243 av Lotta Olsson (M),

2016/17:2041 av Stefan Jakobsson (SD) och

2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 21.

Ställningstagande

Vi instämmer inte i vad utskottet säger om att regeringen har vidtagit relevanta och tillräckliga åtgärder när det gäller samhällsinformation och samhällsorientering. Många nyanlända kommer från länder där mänskliga fri- och rättigheter, kvinnors rättigheter och barns rättigheter kränks allvarligt. Regeringen bör se till att det tas fram ett lättillgängligt och användarvänligt informationsmaterial riktat till nyanlända om mänskliga fri- och rättigheter, demokrati, jämställdhet mellan könen, barnkonventionen, hedersrelaterat våld och förtryck samt skyldigheter och rättigheter i Sverige.

Inte minst när det gäller synen på jämställdhet kommer många nyanlända från samhällen som skiljer sig från det svenska. I Sverige är det självklart att kvinnor har samma rättigheter som män och att varje kvinna själv väljer vem hon vill gifta sig med och hur hon vill leva sitt liv. Men så är det inte överallt. Trots att Sverige för många är ett tryggt land finns det fortfarande hederskultur som begränsar människors självständiga liv och möjligheten att bli det man

vill. Det kan vi aldrig acceptera. Det är viktigt att nyanlända, såväl män som kvinnor, får en ordentlig samhällsorientering.

Regeringen bör därför vidta åtgärder för att deltagandet i den samhällsorientering som kommunerna är skyldiga att erbjuda till nyanlända blir obligatoriskt. Regeringen bör också se till att samhällsorienteringen avslutas med en examination, där ett underkännande innebär att deltagaren helt eller delvis måste göra om utbildningen.

13. Samhällsinformation, punkt 4 (C)

av Annika Carlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:351 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 3 och
avslår motionerna
2016/17:1079 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21,
2016/17:1243 av Lotta Olsson (M),
2016/17:2041 av Stefan Jakobsson (SD),
2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 21,
2016/17:3078 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkandena 19 och 29,
2016/17:3288 av Andreas Norlén m.fl. (M) yrkande 2 och
2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 8.

Ställningstagande

För många kvinnor som kommer hit från andra länder kan företagande vara den enda möjligheten att få ett jobb. Många kvinnor kan inte de uppbyggda system som finns för att stödja kvinnors företagande och behöver extra stöd och hjälp. Därför behövs en särskild satsning på kvinnor med utländsk bakgrund för att de lättare ska kunna välja företagande som ett sätt att få ett jobb. I detta avseende håller jag inte med utskottet om att regeringen vidtagit relevanta och tillräckliga åtgärder för att informera om förhållandena i Sverige. Regeringen bör därför ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att informera om möjligheten att driva företag inom ramen för etableringsuppdraget.

14. Samhällsinformation, punkt 4 (V)

av Christina Höj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 21 och avslår motionerna

2016/17:351 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 3,

2016/17:1079 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21,

2016/17:1243 av Lotta Olsson (M),

2016/17:2041 av Stefan Jakobsson (SD),

2016/17:3078 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkandena 19 och 29,

2016/17:3288 av Andreas Norlén m.fl. (M) yrkande 2 och

2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 8.

Ställningstagande

För att rättigheter ska kunna tillgodoses behöver de bli kända, både för de som har i uppgift att upprätthålla dem och för de vars rättigheter riskerar att kränkas. Vänsterpartiet menar att det måste bl.a. bli lättare för asylsökande och nyanlända att själva söka upp information om vilka rättigheter de har, om hur arbetsmarknaden fungerar och om potentiella arbetsgivare. Saco lanserade en plattform i detta syfte 2011. De menar att myndigheters information gentemot nyanlända är alltför överskådlig och svårtillgänglig och efterfrågar en central plattform från vilken de nyanlända kan söka efter den information de letar efter. Vänsterpartiet delar Sacos kritik och menar att en plattform av detta slag skulle kunna vara ett steg mot att stärka rättigheterna för asylsökande och nyanlända. Jag anser därför att regeringen bör återkomma med förslag om en plattform för information om vilka rättigheter arbetstagare har, om hur arbetsmarknaden fungerar och om potentiella arbetsgivare, riktad mot asylsökande och nyanlända.

Som framgått ovan menar jag, till skillnad från utskottet, att regeringen bör vidta ytterligare åtgärder för att informera om hur det svenska samhället är organiserat och vilka rättigheter arbetstagarna har på arbetsmarknaden.

15. Samhällsinformation, punkt 4 (L)

av Fredrik Malm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:1079 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21 och
avslår motionerna
2016/17:351 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 3,
2016/17:1243 av Lotta Olsson (M),
2016/17:2041 av Stefan Jakobsson (SD),
2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 21,
2016/17:3078 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkandena 19 och 29,
2016/17:3288 av Andreas Norlén m.fl. (M) yrkande 2 och
2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 8.

Ställningstagande

Rättigheterna för homosexuella, bisexuella och transpersoner (hbt-personer, eller med ett bredare begrepp, hbtq-personer) har successivt stärkts under de senaste decennierna. Par av samma kön kan i dag ingå äktenskap och har lagligt stöd för att adoptera barn samt att få tillgång till assisterad befruktning. Hbt-personer omfattas av ett brett lagskydd mot diskriminering – senast reformerat genom lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 2017 – och kravet på sterilisering i samband med ändrad könstillhörighet har avskaffats. Trots dessa framsteg återstår lagstiftningsarbete och andra åtgärder för att komma till rätta med fördomar, diskriminering, våld och andra kränkningar som hbt-personer utsätts för enbart på grund av sin kärlek eller sin könsidentitet. Liberalerna anser att även mottagandet av asylsökande måste gå till på ett sätt som tydligt värnar hbt-personers lika rättigheter. Allvarliga incidenter har inträffat på boenden där asylsökande hbt-personer har utsatts för hot eller attacker från andra boende. Det är av största vikt att Migrationsverket gör allt som krävs för att upprätthålla de boendes trygghet, och att det från första dagen klagas vilka lagar som gäller i Sverige.

Sammantaget när det gäller hbt-personers rättigheter håller jag inte med utskottet om att regeringen har vidtagit relevanta och tillräckliga åtgärder för att informera om vad som gäller i Sverige. Regeringen bör se till att frågor om hbt-rättigheter ingår i den samhällsorientering som erbjuds alla nyanlända.

Särskilda yttranden

1. Mottagande och insatser under asyltiden, punkt 1 (M)

Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Niklas Wykman (M) och Erik Andersson (M) anför:

I partimotion 2016/17:3372 Plan för ett starkare Sverige: Bryt utanförskapet lämnar Moderaterna en rad förslag för en bättre fungerande integration varav flera gäller just insatser under asyltiden. Det behövs en tydlig fokusering på jobb från första dagen. Förslagen innebär bl.a. att det ska ske en kompetenskartläggning direkt då man kommer till Sverige, att det ska bli enklare för asylsökande att få de dokument som behövs för att kunna ha ett jobb, att det införs en jobbstimulans i asylsökandes dagarsättning och att Migrationsverket ska ha ett ökat jobbfokus i placeringen av asylsökande.

Eftersom Moderaternas ovannämnda förslag inte behandlas i detta betänkande saknar vi möjlighet att reservera oss till förmån för dem. Vi står naturligtvis bakom dessa satsningar och förslag och kommer att återkomma till dem i andra sammanhang.

2. Mottagande och insatser under asyltiden, punkt 1 (L)

Fredrik Malm (L) anför:

I partimotion 2016/17:1068 En politik som öppnar dörren till det svenska samhället och i motion 2016/17:3486 Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering har Liberalerna flera förslag för en bättre fungerande integration varav flera gäller just mottagande och insatser under asyltiden. Mottagandet av nyanlända måste jämnas ut mer i landet och det är avgörande att Sverige avsevärt förbättrar möjligheterna för asylsökande och nyanlända att snabbare komma in på arbetsmarknaden eftersom det svenska samhället annars riskerar att alltför många hamnar i ett långvarigt utanförskap och bidragsberoende.

Några av Liberalernas ovannämnda förslag behandlas under en annan punkt i detta betänkande och några behandlas i andra betänkanden. Jag saknar därför möjlighet att här reservera mig till förmån för dem. Jag står naturligtvis bakom dessa satsningar och förslag och kommer att återkomma till dem i andra sammanhang.

3. Mottagande och insatser under asyltiden, punkt 1 (KD)

Désirée Pethrus (KD) anför:

I motion 2016/17:3348 Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering lämnar Kristdemokraterna en rad förslag på

integrationsområdet. Förslagen rör bl.a. förbättrade möjligheter för kommunerna att ta emot nyanlända, inte minst för de kommuner som tar emot många flyktingar. Vi vill återinföra en prestationsbaserad ersättning till de 30 kommuner som har det högsta mottagandet. Det gör att kommuner som tar emot särskilt många personer får bättre förutsättningar för detta.

I motion 2016/17:3302 Utgiftsområde 8 Migration föreslår Kristdemokraterna bl.a. att asylsökande ska delta i ett sex månader långt asylprogram. Kristdemokraterna vill bryta den passivitet och den otydlighet om framtiden som den utdragna handläggningen av asylansökan i dag innebär. Etableringen ska börja dag ett, och därför bör den svenskundervisning och samhällsorientering som nyanlända erbjuds tidigareläggas till asyltiden. Utöver utbildningstiden ska asylsökande ha ett arbetskrav om 16 timmar per vecka vid det egna asylboendet. Det kan gälla t.ex. lokalvård och trädgårdsarbete. Den asylsökande ska även vara tillgänglig för den reguljära arbetsmarknaden. Den som inte deltar i utbildningen eller uppfyller arbetskravet kan få sin dagersättning nedsatt.

Eftersom dessa förslag behandlades under budgetberedningen hösten 2016 (arbetsmarknadsutskottets bet. 2016/17:AU1 och socialförsäkringsutskottets bet. 2016/17:SfU4) saknar jag möjlighet att i detta ärende reservera mig till förmån för förslagen, men jag står naturligtvis bakom dessa satsningar och kommer att återkomma till dem i andra sammanhang.

4. Insatser inom etableringsuppdraget, punkt 2 (L)

Fredrik Malm (L) anför:

I motion 2016/17:1068 yrkande 12 föreslår Liberalerna att kraven på att delta i etableringsinsatser görs tydligare. Promemorian om ett nytt regelverk för nyanlända invandrades etablering i arbets- och samhällslivet (Ds 2016:35) innehåller förslag som går i rätt riktning. Promemorian är ett resultat av den migrationsöverenskommelse som regeringen ingått med Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna. Jag står naturligtvis fast vid den uppfattning som redovisas i Liberalernas motion, men har valt att inte reservera mig till förmån för förslaget eftersom jag förutsätter att regeringen inom kort återkommer med förslag till riksdagen som tar sin utgångspunkt i ovan nämnda promemoria. Jag kommer att återkomma i andra sammanhang om så inte blir fallet.

5. Insatser inom etableringsuppdraget, punkt 2 (KD)

Désirée Pethrus (KD) anför:

I motion 2016/17:3348 Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering lämnar Kristdemokraterna förslag som gäller insatser inom etableringsuppdraget, bl.a. etableringsersättningen. Etableringsersättningen bör täcka personens verkliga kostnader för att undvika att kommunen behöver komplettera med ekonomiskt bistånd, och för att

underlätta en tidig arbetsmarknadsetablering bör det införas en möjlighet att arbeta utan avräkning mot etableringsersättningen upp till ett visst belopp.

Eftersom ovannämnda förslag behandlades under budgetberedningen 2016 (arbetsmarknadsutskottets bet. 2016/17:AU1) saknar jag möjlighet att i detta ärende reservera mig till förmån för dem, men jag står naturligtvis bakom satsningarna och kommer att återkomma till dem i andra sammanhang.

6. Nyanlända invandrares kompetens, punkt 3 (M)

Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Niklas Wykman (M) och Erik Andersson (M) anför:

I motion 2016/17:3372 Plan för ett starkare Sverige: Bryt utanförskapet lämnar Moderaterna en rad förslag för en bättre fungerande integration, bl.a. om nyanlända invandrares kompetens. För att göra det lättare för unga och nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden föreslår Moderaterna bl.a. en ny anställningsform, en tidsbegränsad s.k. första-jobbet-anställning som ska innehålla vissa utbildningsinslag där arbetsgivaren och arbetstagaren kommer överens om vad utbildningsinnehållet ska bestå av. Med denna reform gör vi det möjligt för arbetsgivare att anställa till lägre kostnad och med en större flexibilitet. Förslaget finns även i Moderaternas motion 2016/17:3079 Arbetsmarknad. I den sistnämnda motionen redogör Moderaterna för sin syn på bristen på enkla jobb.

Eftersom förslaget om första-jobbet-anställning för närvarande bereds i ett annat betänkande (arbetsmarknadsutskottets bet. 2016/17:AU7) saknar vi möjlighet att i detta ärende reservera oss till förmån för det, men vi står naturligtvis bakom det och kommer att återkomma till det i andra sammanhang, nu närmast i betänkande 2016/17:AU7.

7. Nyanlända invandrares kompetens, punkt 3 (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) och Magnus Persson (SD) anför:

Med sikte på bl.a. utrikes födda med svårvaliderad bakgrund föreslår Sverigedemokraterna i motion 2016/17:2511 en helt ny anställningsform, en lärlingsanställning. Anställningen ska ha en lagfäst minimilön per månad, kunna vara i högst tre år och är tänkt att göra det lättare för företag att säkra sin långsiktiga kompetensförsörjning. Syftet med förslaget är att komma till rätta med mismatchning, kompetensbrist och utanförskap.

Eftersom förslaget om en lärlingsanställning för närvarande bereds i ett annat betänkande (arbetsmarknadsutskottets bet. 2016/17:AU7) saknar vi möjlighet att i detta ärende reservera oss till förmån för det, men vi står naturligtvis bakom det och kommer att återkomma till det i andra sammanhang, nu närmast i betänkande 2016/17:AU7.

8. Nyanlända invandrares kompetens, punkt 3 (KD)

Désirée Pethrus (KD) anför:

I motionerna 2016/17:3349 yrkande 2 och 2016/17:3383 yrkande 4 föreslår Kristdemokraterna att det införs en ny anställningsform – introduktionsanställningar – för bl.a. nyanlända invandrare. Syftet med förslaget är att korta vägen till arbetsmarknaden och att anställningen ska fungera som en introduktion till arbetslivet för framför allt nyanlända med låg utbildning och unga med bristande utbildningsbakgrund. Introduktionsanställningen bygger på att 75 procent av arbetstiden är arbete och 25 procent är lära-sig-på-jobbetid. Detta gör det möjligt att lönen kan sättas ned till 75 procent av kollektivavtalsnivån.

Eftersom förslaget om en ny introduktionsanställning för närvarande bereds i ett annat betänkande (arbetsmarknadsutskottets bet. 2016/17:AU7) saknar jag möjlighet att i detta ärende reservera mig till förmån för det, men jag står naturligtvis bakom det och kommer att återkomma till det i andra sammanhang, nu närmast i betänkande 2016/17:AU7.

9. Samhällsinformation, punkt 4 (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) och Magnus Persson (SD) anför:

I motion 2016/17:3409 lämnar Sverigedemokraterna en rad förslag på migrations- och integrationsområdet, bl.a. att deltagande i samhällsorientering bör vara obligatoriskt för samtliga som ansöker om uppehållstillstånd i Sverige.

Eftersom detta förslag behandlades under budgetberedningen 2016 (socialförsäkringsutskottets bet. 2016/17:SfU4) saknar vi möjlighet att i detta ärende reservera oss till förmån för det. Vi står naturligtvis bakom förslaget och kommer att återkomma till det i andra sammanhang.

10. Samhällsinformation, punkt 4 (KD)

Désirée Pethrus (KD) anför:

Som framgår ovan i mitt särskilda yttrande under punkt 1 föreslår Kristdemokraterna i motion 2016/17:3302 Utgiftsområde 8 Migration ett asylprogram som bl.a. innebär att svenskundervisning och samhällsinformation ska tidigareläggas till asyltiden. I samhällsinformationen ska ingå vilka rättigheter och skyldigheter och vilket ansvar man har som asylsökande. Det ska också ingå information om svenska traditioner, värderingar och sedvänjor. Kristdemokraterna anser att mottagandet av asylsökande redan från ankomst behöver vara mycket proaktivt i syfte att inleda integrationsprocessen. Eftersom dessa förslag behandlades under budgetberedningen hösten 2016 (socialförsäkringsutskottets bet. 2016/17:SfU4) saknar jag möjlighet att i detta ärende reservera mig till förmån för förslagen, men jag står naturligtvis bakom dessa satsningar och kommer att återkomma till dem i andra sammanhang.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:295 av Amir Adan (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att nyanlända personer som studerar på masternivå ska kunna behålla sin ersättning och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:351 av Helena Lindahl m.fl. (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att informera om möjligheten att driva företag inom ramen för etableringsuppdraget och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:830 av Michael Svensson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ytterligare underlätta etableringen på den svenska arbetsmarknaden för invandrade akademiker och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1068 av Jan Björklund m.fl. (L):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det krävs reformer för att även de med låg utbildning ska få jobb, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höga ingångslöner försvårar integrationen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för praktikplatser i ett år och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra kraven på att delta i etableringsinsatser och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvinnor och män ska mötas av samma förväntningar och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om civilsamhällets roll för att främja nyanländas etablering och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1079 av Jan Björklund m.fl. (L):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om frågor om hbt-rättigheter som en del av samhällsorienteringen för nyanlända och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1243 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att öka jämställdhetsutbildningen inom samhällsintroduktionen för nyanlända och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1316 av Maria Ferm (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en årlig välkomstvecka för flyktingar och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1624 av Johan Andersson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Östergötland bör bli försökslän för ett nytt arbetssätt för introduktion av nyanlända på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1635 av Sara Karlsson m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att läsa sfi redan under asylprocessen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge anläggningsboenden i uppdrag att genomföra kompetenskartläggningar i samarbete med Arbetsförmedlingen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om myndighetssamverkan för en mer effektiv och långsiktig etableringsprocess och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en genomlysning och strategi för att kvinnor i större utsträckning ska få del av de stödssystem som Arbetsförmedlingen förfogar över och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1642 av Yilmaz Kerimo m.fl. (S):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta behovet av en politik som stärker den sociala sammanhållningen för en växande Stockholmsregion och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2041 av Stefan Jakobsson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra den obligatoriska samhällsinformationen för annan anhöriginvandring och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2471 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge JiM (Jämställdhetsintegrering i myndigheter) i uppdrag att jämställdhetsintegrera hela mottagande- och etableringsprocessen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om hur etableringslagen kan ändras så att den omfattar alla som får uppehållstillstånd genom anhöriginvandring och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om hur projekten Premo och Inspira kan fungera som modeller för hela landet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om hur asylsökande kan få tillgång till Arbetsförmedlingens tjänster och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på en kunskapsatsning om gruppen asylsökande riktad mot Arbetsförmedlingen och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur omställningsorganisationernas uppdrag kan omformuleras så att det också omfattar nyanlända och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att upprätta en plattform för information om vilka rättigheter arbetstagare har, hur arbetsmarknaden fungerar och om potentiella arbetsgivare riktade mot asylsökande och nyanlända och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att ta bort 24-månadersgränsen för etableringsinsatser och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att tillåta etableringsinsatser som sträcker sig längre än uppehållstillstånden och tillkännager detta för regeringen.

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheterna att införa ett valideringsår och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag till förordning för kommunernas ansvar för nyanländas etablering och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2511 av Sven-Olof Sällström och Magnus Persson (båda SD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa instegsjobben och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2513 av Fredrik Eriksson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa de statliga ersättningarna till kommunerna för mottagande av nyanlända och asylsökande ungdomar och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2880 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en förbättrad integration och bättre mottagande av ensamkommande barn och ungdomar och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2907 av Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta erforderliga åtgärder för att senast under nästkommande riksmöte kunna avskaffa lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:2973 av Johanna Jönsson m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sträva mot ett öppnare Sverige där alla som får uppehållstillstånd i Sverige på ett snabbt och effektivt sätt kan bli en del av samhället och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erkänna behovet av reformer av arbetsmarknad, bostadsmarknad, mottagandesystem med mera och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur man kan flytta etableringen till kommunerna och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sträva efter fler enkla jobb så att fler kan komma in på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ersättningssystemen ur ett integrations- och etableringsperspektiv och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka nyanländas kunskaper och bättre ta till vara den kompetens som finns och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur en grundutbildning för nyanlända kan genomföras och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur man kan införa en tidigare och bättre inventering av utbildning och kompetens och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur man ytterligare kan stärka validering av kompetenser och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur mottagandansvaret kan flyttas till kommunerna och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur föreningar och frivilliga kan erbjuda en väg in i samhället för nyanlända och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra möjligheterna för civilsamhället att bidra till integration och ökad delaktighet i samhället och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3003 av Per Åsling och Solveig Zander (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa reformer som ökar utrikesfödda kvinnors möjlighet till inträde och delaktighet på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3078 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka deltagandet på arbetsmarknaden bland utrikes födda kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att kvinnor och män behandlas lika av myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om obligatorisk samhällsinformation med ett avslutande samhällstest för nyanlända och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett lättillgängligt och användarvänligt informationsmaterial till nyanlända om mänskliga fri- och rättigheter, demokrati, jämställdhet mellan könen, barnkonventionen, hedersrelaterat våld och förtryck

samt skyldigheter och rättigheter i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3128 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla en modell där företagare fungerar som mentorer för att utveckla nyanlända i deras entreprenörskap, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om egenanställning som ett verktyg för nyanlända att komma in i arbete och entreprenörskap, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:3288 av Andreas Norlén m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett lättillgängligt och användarvänligt informationsmaterial till nyanlända om mänskliga fri- och rättigheter, demokrati, jämställdhet mellan könen, barnkonventionen, hedersrelaterat våld och förtryck samt skyldigheter och rättigheter i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:3344 av Sofia Fölster (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur ett nytt samhällskontrakt kan införas där vissa välfärdstjänster för nyanlända villkoras mot egen försörjning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nyanlända ska bekosta sina egna offentliga migrations- och integrationskostnader med lån och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på ansträngningar för att lära sig svenska för permanent uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett informationsmaterial till nyanlända om bl.a. demokrati, jämställdhet och skyldigheter och rättigheter i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att full etableringsersättning bör villkoras mot att man blir kvar i den kommun där man påbörjat etableringen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att kvinnor och män behandlas lika av myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3409 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återgå till frivilligt flyktingmottagande i kommuner samt i fortsättningen värna enskilda kommuners självbestämmanderätt gällande flyktingmottagande genom avtal med Migrationsverket och tillkännager detta för regeringen.